Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

Эҥсиэли

Нам улууһун хаһыата

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

2010 с. Муус устар 17 күнэ Субуота №41-42 (10332)

1996, 2005, 2009 сылларга республика басты хаһыата

PDF Compressor Free Version

Улуус илин эҥэр нэһилиэктэрэ Арбын 340 куб тутуу маһын бэлэмнээбит. Маһы биир ый устата 5 киһилээх биригээдэ 4 тыраахтарынан 30 км сиртэн таспыт. Итиэннэ ыаллара Көбөкөҥнө — 140, Фрунзеҕа — 100, бэйэлэрэ 100 куубу үллэстибиттэр. Арбыннар бу мастарынан 4 кыбартыыралаах уопсай дьиэ туттар былааннаахтар. Билиҥҥитэ хайыттаран эрэллэр. Санатан эттэххэ, Арбын 2003 с. республика үрдүнэн ууттан эмсэҕэлиир 10 нэһилиэккэ ааҕыллан, көһөрүллэр ахсааннарыгар киирсибитэ. 2007с. көһөрүүттэн аккаастаммыта, онон 8 сыл устата биир да тутуу ыытыллыбатаҕа. Ол иһин саҥа кыбартыыра сонун хардыы быһыытынан сыаналанар.

Быйыл дойду үрдүнэн халаан уута улахан буолар диэн дьиксинэллэр. Оттон арбыннар уу улахан буоллун, кыра буоллун мэлдьи бэлэмнээх

Хайдах олороҕут, ыаллар?

КЫРА НЭҺИЛИЭК ЧУ�according КУЙБАТ

көрсөбүт дэһэллэр. Ол сиэринэн, «Гранд» маҕаһыыннара суолу баттаһа бородууктатын таһынар. Улуус дьаһалтата көмөлөһөн бэкээринэҕэ Дьокуускайтан 8 т бурдук кэлбит, «Туймаада-нефть» тэрилтэттэн уматык кэтэһэллэр. Сайаапка түһэрбиттэринэн, 6 т ГСМ ылыахтаахтар. Бу күннэргэ «Намгазстройтан» заправкалыыр массыына кэлиэхтээх, 30-са баллону бэлэмнээбиттэр.

Сотору үүттэрин туттарыыны саҕалыахтара. Быйыл 30-тан тахса ыал дуогабардаспыт. Ааспыт сылга үүккэ техническэй регламены ыарырҕатан балачча ыал үүт туттарартан аккаастаммыттар. Онон 180 былаантан 140 туттарбыттар. Быйыл эмиэ былырыыҥы былааны ылыммыттар эрээри, төрүөх хойутаата, эрдэттэн эрэннэрбэппит дэһэллэр. Нэһилиэккэ барыта 382 сүөһүлээхтэр, мантан 150 ыанар ынах, 105 сылгылаахтар, 51 биэлээхтэр, 4 бааһынай хаһаайыстыбалаахтар.

Оскуола 42 үөрэнээччилээх, 3 выпускниктаах, кэлэр үөрэх дьылыгар 2 оҕо пиэрибэй кылааска киирэрэ күүтүллэр. Төһө да аҕыйах үөрэнээччилээх, дьоҕус коллективтаах буоллар, оскуола нэһилиэккэ, улууска ыытыллар тэрээһиннэргэ көхтөөхтүк кыттар. Кыайыы 65 сылыгар анаммыт «Хайыһардар дайдылар» улуустааҕы хайыһар күрэхтэһиитигэр арбыннар саамай тэрээһиннээх хамаанда ааттаммыттара. Манна 6 оҕо, 10 улахан киһи нэһилиэгин аатын көмүскээбитэ. Партизаҥҥа ыытыллыбыт улуустааҕы «Куйуур-2010» муус аннынан балыктаахыҥҥа 5 киһилээх хамаанда (сал. С.И. Гоголев) олохтоммут номинацияны барытын ылан кэлбиттэр. Салгыы Уус-Алдан Сыырдааҕар республикатааҕы куйуурга тиийэн 11 хамаандаттан бэһис миэстэни ылары ситиспиттэр. А.Т. Ким саамай элбэх балыгы ылбытын иһин анал аттаах эргиллибит.

Нэһилиэк үс түөлбэтэ түмсэн хайыһар күрэхтэһиитин ыыппыт. Саастарынан арахсан биирдии түөлбэттэн 14 киһи сүүрбүт. Түмүгэр «Чэчир» — 1 миэстэ, «Чараҥ» — 2 миэстэ, «Көмүстүүр» — 3 миэстэлэри ылбыттар. «Сүгүрүйэбит, махтанабыт, киэн туттабыт!» Кыайыы фестивалыгар маҥнайгы бөлөхчө I истиэпэннээх лауреат аатын сүкпүттэр. Быйыл Кэбээйи улууһун Сиэгэн Күөл нэһилиэгин кытта табаарыстыы көрсүһүүлэрэ 50 сылын туолар. Бу үтүө үгэстэрин үбүлүөйдээх сылын муус устар 21-22 кк. Сиэгэҥҥэ тиийэн көрсөр былааннаахтар. Республика күнүгэр Кыайыы 65 сылыгар анаммыт куйуур күрэхтэһиитин тэрийэр санаалаахтар. Бу күн үс бэтэрээннэрин, икки сэрии огдооботун бэлиэтиэхтэрэ.

Л. УВАРОВСКАЯ

САҤА СААД ДЬЭНДЭЙИЭ

Соторутааҕыта Аппааныга «Үтүө дьыаланан» тутулла турар 70 миэстэлээх детсады ситэриигэ анаан марафон буолан ааста. Сааскы ылаа ы күн дьон үөрэкөтө оҕо музыкальнай оскуолатын аанын атыллаан, элбэх иһирэх тыл этилиннэ. «Хаты чаана», «Ромашка», «Мичээр» оҕо садтарын иитиллээччилэрэ марафону үөрүүлээхтик арыйдылар.

Хаты Арыы орто оскуолатын, Затон ситэтэ суох орто оскуолатын, 2 №-дээх профлицей үөрэнээччилэрэ, учууталлара көхтөөхтүк кытыннылар. Маны таһынан кэнсиэри оҕо музыкальнай оскуолатын иитиллээччилэрэ, Граф Биэрэгин, Аппааны, Кыһыл Дэриэбинэ олохтоохторо киэргэттилэр. Манна сонун көстүүнэн Граф Биэрэгиттэн кэлбит «Прибой» вокальнай-инструментальнай ансамбль буолла. Ырыа-тойук марафон саҕаланыаҕыттан бүтүөр диэри дьиэрэйдэ. Хорчуопка үлэлээтэ, мантан киирбит үп детсадка бэрилиннэ.

Аппааны, Граф Биэрэгин, Кыһыл Дэриэбинэ детсадтара, ФАП-тар, кулууптар, икки оскуола, Хаты Арыы нэһилиэгин МТ дьаһалтата үс күннээх хамнастарын биэрэллэрин туһунан сертификат туттардылар. «Сайдыы» б/х (сал. СеменовГ.И.) убаһа, «Маяк» ОСХПК (сал. Бетюнская З.А.) убаһа, «Э сиэли» б/х (сал. Винокуров З.И.) 500 кг хортуоппуй, ИП Бурнашев В.В. 300 устуука штакетнигы биэрдилэр. Маны тэ э Нам сэлиэнньэтин детсадтара, «Копиртехсервис» (сал. Никифоров А.Т.), Оҕо искусствотын оскуолата, «Нам улууһа» МТ, «Нам» МТС, «Кыһа» б/х, «Эт-Ас» ХЭТ (сал. Евстафьев И.Е.), «Хатырык нэһилиэгэ» МТ, Бөтү , Хатырык детсадтара, «Хомустаах 1 нэһилиэгэ» МТ, «Хомустаах II нэһилиэгэ» МТ, «Гранд» САО (сал. Прокопьев С.К.), «Дьөһөгөй» б/х (сал. Винокуров З.В.) о.д.а. уонна олохтоохтор , төрөппүттэр, түөлбэлэр, оскуола оҕолоро бэйэлэрин сэмэй кылааттарын киллэрдилэр. Ол түмүгэр уу харчынан уонна сертификатынан 383 877 солк. хомуйулунна.

Кэлэн кыттыбыт бар дьоммутугар, спонсордаабыт тэрилтэлэргэ исти махталбытын тиэрдэбит. Марафону иилээн-саҕалаан ыыппыт Хаты Арыы МТ дьаһалтатыгар, «Алаһа» сынньала киинигэр, «Хаты чаана» звукостудияҕа (сал. Мальцев Г.С.), кулууп директордарыгар Пономарева С,Д., Охлопкова А.А., Винокурова А.Г., оҕо музыкальнай оскуолатын директорыгар Павлов П.С., И.Е. Винокуров аатынан Хаты Арыы орто оскуолатын, Затон ситэтэ суох орто оскуолатын коллективтарыгар барҕа махтал буоллун, дьол-саргы тосхойдун!

Н.Д. СИВЦЕВА,
«Хаты Арыы нэһилиэгэ» МТ кылаабынай специалиһа

Ыаллыы улуустарга

«МҮРҮ САҺАРҒАТЫН» ҮӨРҮҮТЭ

Ааспыт нэдиэлэҕэ ыаллыы сытар Уус-Алдан улууһун «Мүрү саһарҕата» хаһыат 75 сыллаах үбүлүөйүн бэлиэтиир дьоро киэһэтигэр сылдьан кэллибит. Уус-Алдан хаһыата олох хаамыытынан аата түөртэ уларыйан кэлин «Мүрү саһарҕата» буолан дьо о-сэргэҕэ биллэр. Бу дири историялаах хаһыат биир үтүө үгэһинэн республикаҕа биллэр элбэх талааннаах журналиһы иитэн таһаарбыта буолар. Ол курдук бу редакцияҕа үлэлээн кынат анньынан билигин республика биллэр хаһыаттарын салайа, үлэлии сылдьар дьонунан «Сахапечать» АУ генеральнай директора, СР Журналистарын союһун председателэ Г.А. Бочкарева, «Саха сирэ» хаһыат үлэһиттэрэ Данил Макеев, Милан Афанасьев, Вера Макарова, «Дьулурҕан» спортивнай хаһыат редактора Петр Павлов, «Ил Түмэн» корреспондена Людмила Ноговицына, «Кэскил» корреспондена Жанна Леонтьева, «Саха» НКИК «Сардаана» биэриини ыытааччы Сардаана Сивцева о.д.а. буолаллар. Бу барыта былааннаах үлэттэн, эдэр ыччаты эрдэттэн үөрэтииттэн-такайыыттан, өйөбүлтэн тахсар.

Бэчээт эйгэтигэр 36 сыл эриллибит, онтон 19 сылын редакцияны салайан кэлбит редактор Аркадий Октябрьевич Алексеев хаһыат сайдыытыгар өйөтө улаханын бэлиэтээтилэр. Киниэхэ бу үөрүүлээх киэһэ «СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ» үрдүк аат и эрилиннэ.

Тапталлаах хаһыаттарын үөрүүтүн үллэстэ Уус-Алдантан төрүттээх салайааччылар: Ил Түмэн Государственнай Мунньах председателин солбуйааччы А.Н. Жирков, Бэчээт департаменын салайааччы Ф.П. Пестряков, «Сахапечать» АУ генеральнай директора Г.А. Бочкарева о.д.а. ы ырыылаах ыалдьыттар кэлбиттэр. Бу киэһэ элбэх эҕэрдэ, махтал тыллара этилиннилэр, редакцияҕа элбэх бэлэх-туһах туттаралынна.

Хаһыат эппиэттиир секретара И.И. Сыроватскай «Са а кэм салгына, олох тыына буолан» диэн 1935-65 сс. хаһыат сүһүөҕэр туруутун документальнай хроникатын кинигэтин бэчээттэтэн таһаарбыт. Үбүлүөй биир бэлиэ түгэнинэн редакция иһигэр пресс-киин аһыллыыта буолла. Манна элбэх общественнай корреспондент, нэһилиэктэр баһылыктара кытыннылар, корреспонденнар үлэлэрин быыстапката тэрилиннэ. Бу кии э атын да тэрилтэлэр кэлэн мунньахтыыр, санаа атастаһар сирдэрэ буолуохтаах.

«Мүрү саһарҕата» үөрүүлээх киэһэтин «Сардаана» биэрии салайааччыта Сардаана Сивцева, биһиги биир дойдулаахтарбыт: «Харах далыгар» биэриини ыытааччы Георгий Белоусов уонна «Киин куорат» хаһыат корреспондена Наталья Протопопова-Натали иилээн-саҕалаан ыыттылар. Саха эстрадатын сулуһа Ангелина Файрушина кэрэ ырыаларын бэлэхтээтэ.

В. РЫКУНОВА

САЙДЫЫ САҔАХТАРА

Майа-Төө үлү-Бороҕон хайысхатынан гаас магистральнай турбатын тардыы саҕаланна. Бу үлэни үөрүүлээх быһыыга-майгыга саҕалыыр тэрээһин Чүүйэ эбэтигэр ыытылынна. Төө үлүгэ диэри 62 биэрэстэ уһуннаах турбаны уурууга генеральнай бэдэрээтчиттэринэн «Сахатранснефтегаз» ААО УКС, «Спрут» САО уонна «Ленагаз» ААО үлэлиэхтэрэ. Гаас турбата Төө үлүгэ диэри барарыгар Бөкө, Мэлдьэхси, Бэдьимэ бөһүөлэктэригэр күттүөннээх үлэ ыытыллыаҕа.

* * *

«Мэ э-Ха алас улууһа» МТ баһылыга В.И. Птицын отчуотуттан: «Алданнааҕы тимир суол техникумугар 4 сылга, сыл аайы уоннуу оҕону үөрэттэрэ сылдьабыт. Бэйэбит машинист идэлээх оҕолорбут поеһы ыытан манна, дойдубутугар аҕалыахтара. Хабаровскайга, Новосибирскайга тимир суол үрдүк үөрэҕэр үөрэнэллэр. Эрдэ бүтэрбиттэр хайы-үйэ идэлэринэн үлэлээн эрэллэр. Холобура, «Саха сирин тимир суоллара» компанияҕа Алда а Мэ э-Ха алас ыччата пассажирдары таһыы сулууспатын отделын начальнигынан үлэлии олорор.»

* * *

2010 сылга Мэ э-Ха алас улууһун Моорук Суолата тэриллибитэ 300 сылын туолар. 1710 с. даннайынан, били и Амма улууһун Эмис, Алтан, Сатаҕай нэһилиэктэрэ, Мэ э-Ха алас Бүтэйдээҕэ, Өлөчөйө, Табаҕата, Хорообута бары Моорук Суолатыгар киирэллэрэ үһү. Онон үбүлүөйгэ биир төрүттээх 8 нэһилиэк бары кыттыһаллара былааннанар.

К. ЕРЕМЕЕВ
Кыһыл-Сыыр бөһ.

ТЭТТИК СОНУННАР

Армрестли а оскуола оҕолоругар 1 республикатааҕы күрэхтэһиигэ НОО №2 үс биирдэ үөрэнэр уолаттар миэстэлэһэн кэллилэр. Ол курдук, 75 киилэ ыйааһыннаах уолаттарга Роман Казак 1 миэстэ, 65 кг Герман Аргунов 2 м. уонна 60 кг Марат Петров 2 м. ыллылар. Атын ыйааһы а оҕолор киирбэтэх буоланнар хамааннанан IV м. тэбилиннилэр. Оҕолор уонна тренердэрэ Семен Крюков санааларын түһэрбэккэ, эһиилгигэ толору састаабынан бэлэмнэнэн киирсэр былааннаахтар.

М. САВВИНОВА

* * *

Улуу Кыайыы 65 сылыгар аналлаах улуустааҕы фестиваль Хаты Арыы нэһилиэгиттэн 115 киһи кытынна, хорга 88 киһи ыллаата, түмүктүүр концерга 4 нүөмэр киирдэ.

* * *

Хатырыкка ыытыллыбыт «Хатат хоһууттара» диэн күрэхтэ Аппааныттан В.С. Стрекаловскай, И.И. Овчинников уонна 11 кылаас үөрэнээччитэ Горохов Ньургун кыттан кэллилэр, иккис түһүмэххэ 2 миэстэ буоллулар.

* * *

Сайын икки дьиэ кэргэн биригээдэтэ үлэлиэҕэ. «Мичээр» (сал. Петрова М.П., Кыһыл Дэриэбинэ) 11 оҕону, «Дьөһөгөй» (сал. Винокуров З.В., Аппааны) эмиэ 11 оҕону оҕуруот аһын үүннэриитинэн дьарыктыахтара.

* * *

Хаты Арыы нэһилиэгэр 304 ынах төрөөтө. Муус устар 8 күнүттэн Аппааныга үүт тутар пуун үлэлиирэ былааннаммыта. Үүтү туттараччылар булгуччулаах медкөрүүнү бара сылдьаллар.

* * *

Муус устар 11 күнүгэр аҕалар улуустааҕы нэдиэлэлэрин чэрчитинэн Хаты Арыы орто оскуолатыгар аҕалар уонна уолаттар балыктааһы а күрэхтэстилэр. 1 миэстэни Р.Р. Слепцов уолунаан Ванялыын (9 кыл.), 2 миэстэни Я.С. Машников уолунаан Дималыын (10 кыл.), 3 миэстэни П.П. Дураев уолунаан Славалыын (6 кыл.) ыллылар.

* * *

Муус устар 9 күнүгэр республикаҕа биллэр «Автоледи» кулуп чилиэннэрэ Аппааныга кэлэн ыалдьыттаатылар, олохтоох дьахталлар сэбиэттэрин үлэтин-хамнаһын билистилэр. Исти көрсүһүүгэ үс бөһүөлэктэн 30-са киһи, Хаты Арыы нэһилиэгин дьахталларын сэбиэтин председателэ В.С. Мальцева, Аппааны сэбиэтин председателэ П.Д.Павлова, Граф Биэрэгин председателэ Э.С. Софронова, Кыһыл Дэриэбинэ председателэ А.Е. Сивцева кыттыыны ыллылар, хаһаайкалар быыстапкалара тэриллэн ыалдьыттар болҕомтолорун тарта.

* * *

Нэһилиэк санитарнай ыраахырдыыга комиссията рейдэҕэ сылдьан 17 тэрилтэни, объектары көрдүлэр-иһиттилэр, ситэ ыраастана иликтэргэ сэрэтии о ордулар.

* * *

Муус устар 14 күнүгэр «Дороообо, сандал саас!» кыһыны атаарыы, норуот күүлэйэ ыытылынна. Эмиэ бу күн Граф Биэрэгэр 2 №-дээх профессиональнай лицейгэ буолбут чемпионнар баалларыгар лицей басты спортсменнарын чиэстээтилэр.

Н.Д. СИВЦЕВА,
общественнай корр.

Г.И. Чиряев төрөөбүтэ 85 сылыгар

ДЬИҢНЭЭХ НОРУОТ УОЛА ЭТЭ

PDF Compressor Free Version

Саха норуотун биир уһулуччулаах уола Чиряев Гавриил Иосифович төрөөбүтэ 85 сыла туолуутун махтана, сүгүрүйэ бэлиэтиир кэмнэригэр мин эмиэ кини туһунан үтүө өйдөбүлбүн үллэстэргэ сананным. Гавриил Иосифович дьиҥнээх норуот уола буоларын маннык холобурдарга көрбүтүм.

Бастакытынан, ССКП КК 1966 с. ыам ыйынааҕы Пленумун уураахтарын олоххо киллэриигэ быһаччы бэйэтэ Нам оройуонун хаһаайыстыбаларыгар көмөнү оҥорон турар. Маны тойоттор-хотуттар нөҥүө буолбакка, производствоҕа быһаччы үлэлиир боростуой агроном нөҥүө. Ити 1969 с. бэс ыйын бастакы аҥарын биир өрөбүл күнүгэр этэ. Онно миигин т/х ПУ кылаабынай агрономун үлэлиир кабинетыгар ыҥыран ылбыта уонна Маҕаннааҕы н/х-тын авиаэтэрээтин начальнигар, «Сельхозобъединение» республикатааҕы холбоһугун председателигэр Нам оройуонун ходуһаларыгар минеральнай уоҕурдуулары киллэриигэ сорудах биэрбитэ.

Гавриил Иосифович сааскы халаан уута ылбыт өрүс арыыларын ходуһаларыгар кэмигэр минеральнай уоҕурдууну киллэрдэххэ үүнүүнү лаппа үрдэтиэххэ сөптөөҕүн туһунан Д.В. Якушев научнай үлэтин билсэн биһирээбит быһыылаҕа. Дьэ, ол иһин, «Сельхозтехниканы» Нам оройуонун сөптөөх минеральнай уоҕурдуунан хааччыйыыга, Маҕаннааҕы авиаэтэрээти самолетунан ыстарыыга, миигин маны барытын дьаһайан ыытыыга сорудахтаатаҕа. Ити иннинэ биһиги (1967 с.) малай авиациянан уу ылбыт ходуһаларыгар минеральнай уоҕурдууну киллэриигэ кыра (350 га) опытаах этибит. Уоҕурдуу кэмчи буолан ити үлэ тэнийбэккэ турбута. Г.И. Чиряев быһаччы дьаһалынан Хамаҕатта, Партизан арыыларыгар 1000 гектарга, Аппааны, Кыһыл Дэриэбинэ ходуһаларыгар 700 гектарга азотнай уоҕурдуу (аммиачнай селитра) самолетунан ыстарыллыбыта. Күһүнүгэр Хамаҕатта 3073 т, Партизан 2705 т, Аппааны 2015 уонна Кыһыл Дэриэбинэ 2260 т оту балаҕан ыйын 1 к. кэбиһэн чөмчөппүттэрэ.

Иккиһинэн, кураан күннэр-дьыллар Эҥсиэли хочотун сайылыктарыгар сүөһү уулуур да, киһи иһэр да уулара суох буолуутугар тиэрпиттэрэ. Ити кэмҥэ, 1972 с. бэс ыйын диэки Гавриил Иосифович партия оройуоннааҕы комитетын үлэһиттэрин уонна т/х ПУ специалистарын кытта көрсүһүүтүгэр кырдьаҕас партия чилиэннэрэ курааны утары охсуһууга соҕуруу Хомустаах мырааныын анныттан мырааны кыйа Хатырыкка дылы өрүстэн ууну хачайдаан үрэҕи үөскэтэр туһунан 1966 сылтан быһа бары инстанциянан көрдөһүү, сайаапка сурук түһэрэ сатыыбыт да быһаарыы олох суох диэн бэйэлэрин этиилэригэр кичэйэн тохтообуттара. Онно түмүк тылыгар Гавриил Иосифович быһаарса барбакка судургутук «проектаннары сарсын ыытыам» диэн эппитэ. Ону истээт, тута одинарка мотоциклга олороот, бэйэм сөбүлүү көрөр бааһыналар быыстарынан барар былыргы үрэхтэр омооннорунан ууну тохтотуохха, күөллэри үөскэтиэххэ сөптөөх сирдэринэн Модут «Дьүөлэҕин» бааһынатыгар тиийэ «трассабын» бэрэбиэркэлээн кэллим. Обком секретара эппитин курдук сарсыҥҥытыгар Конончук Владислав Васильевич баһылыктаах үс киһилээх проектаннар кэлэннэр кылаабынай агроному булаллар. Кинилэр водоему үөскэтиигэ икки вариантан бастаан чугастыы агроном киллэрбит «иккис» варианын — Долохоно анныттан (билиҥҥи ГАИ поһуттан) бааһыналары быыһынан Бырдьакы отуутунан, Күрүөлээҕинэн, Отой уонна Бүлгүттээх үрэхтэрин омоонунан Хатырыкка дылы ыытыллыахтаах уу ситимин көрөллөр. Бу республикаҕа саамай чэпчэки оҥоһуулаах водоем буолсу диэн үөрэллэр уонна бастакы Хомустаах варианын көрө да барбаттар. Бүлгүттээх систематын бырайыага 1973 с. бүппүтэ уонна әһиилигэр 1974 с. үлэҕэ киирбитэ. Итини тутууга 150 тыһ. солк. эрэ ордук үп ороскуоттаммыта. Г.И. Чиряев сити курдук Эҥсиэли хочотугар уу ситимин тардыыны олус оперативнайдык, судургутук быһаарар турар.

Үсүһүнэн, Г.И. Чиряев «Нам» совхоз оҕуруотчутугар А.Н. Парниковка хаста да сылдьан моральнай күүс-көмө уган барарын истэрбит. Биирдэ мин Партизан отделениетын «Кырыдьыма» баһынатыгар А. Парниковтаах биригээдэлэригэр үлэни-хамнаһы билсэ сырыттахпына, Г.И. Чиряев «Волга» массыынатынан сырылатан кэллэ. Үлэһиттэри кытта ирэ-хоро сылаастык сэһэргэстэ. Биригээдэ үлэһиттэрэ бары үөрэ-көтө көрсүбүттэрэ. Хаппыыста үчүгэй үүнүүтүн көрөн Г.И. Чиряев бэйэтэ да улаханнык сүргэтэ көтөҕүллэн дьонун кытта быраһаайдаста. Онно мин туран «этэҥҥэ буолуҥ» диэн илии тутуһар киһи буоллум. Киһим соһуйбут киһилии утары көрөн чочумча турда уонна саҥата суох массыынатыгар олороот, соҕуруу тэптэрэ турдулар. Мин «эмиэ сыыһа саҥардым дуу» диэн өргө дылы мунчаара сылдьыбытым. Кэнники истибитим Гавриил Иосифович улаханнык ыалдьа да сырыттар, тыаны-тыанан командировкаҕа сылдьан үлэлиир үгэһин тохтоппотох эбит этэ.

И. ЕРЕМЕЕВ,
САССР үтүөлээх агронома, Нам улууһун, Хамаҕатта нэһилиэгин бочуоттаах гражданина, Нам улууһун XX үйэ бастыҥ агронома

2010 год — в России год Учителя

МУЗЫКА — ЕЕ СУДЬБА

Музыка пробуждает в человеке добрые чувства, делает его выше, чище, лучше. Музыкальное воспитание — это, прежде всего, воспитание человека.

Намская школа искусств им. З.П. Винокурова в этом году отмечает свой 50-летний юбилей. Сколько детей проучилось в этой школе, в скольких детских душах музыка разбудила чувство прекрасного! В коллективе школы всегда работали и работают люди интересные и творческие.

В 1996 г. в Намскую детскую музыкальную школу приехала работать Шулиновская Галина Павловна. Энергичная, инициативная, сразу окунулась в жизнь школы, положительно расположила к себе коллектив своим отношением к людям и делу.

Не просто сложилась судьба Галины Павловны.

Все начиналось красиво и романтично. Галина мама — красивая якутская девушка Мария Слепцова приглянулась приезжему статному и симпатичному украинцу Шулиновскому Павлу, работавшему в геологической экспедиции в Абыйском районе. Женившись, он увез молодую жену на родину. В далеком селе Таштып Красноярского края в семье Шулиновских родились две девочки, Надя и Галя. Возможно, жили бы они в том краю, но Мария Семеновна не смогла вынести разлуки с родиной. Так она в двумя детьми вернулась в родное село Абый. Маленькая Галя в 7 лет поступила в первый класс в Дружинскую школу. Училась хорошо. Беззаботное детство внезапно оборвалось — умерла мама. Сложно было маленьким девочкам. Их взяла на воспитание тетя — Семеновна — родная сестра матери. Жизнь продолжалась, девочки подрастали, учились.

Однажды в 1970 г. в село приехала приемная комиссия из республиканской детской музыкальной школы г. Якутска, они искали способных к музыке детей. В список принятых счастливчиков попала Галя Шулиновская, ее приняли в класс виолончели. Начались годы самостоятельной жизни в интернате, учеба, бесконечные занятия музыкой, концертные выступления. По окончании школы выбор был предопределен. В 1978 г. Галина поступила на теоретическое отделение Якутского музыкального училища им. М. Жиркова. Училась у замечательных педагогов, Галины Григорьевны Алексеевой, Людмилы Константиновны Потаповой — известных в республике музыковедов. Студенческие юные годы полные учебой, экзаменами, зачетами, разными радостными событиями, все это не могли омрачить даже сложные жилищные условия, когда жили в аварийных деревянных зданиях без удобств по 12-15 человек в комнате. Все это переживалось легко и просто. Занимались много, инструментов не хватало, приходилось вставать в 5-6 часов утра и бежать, чтобы успеть занять класс, а вечером после уроков опять занимались допоздна. В училище была избрана в члены студпрофкома.

После окончания училища в 1982 г. Галина была направлена на работу в Амгинскую детскую музыкальную школу преподавателем теории музыки, где проработала 3 года. С большой теплотой вспоминает коллектив школы, директором которого был заслуженный работник культуры Черемных А.Н. Чуткие коллеги помогали делать первые учительские шаги. В Амге Галина Павловна была выбрана и работала секретарем комсомольской организации работников культуры. Работали с легкостью и задором.

Затем по семейным обстоятельствам переехала и работала в Белогорской средней и детской музыкальной школах, в Олекминском районе в музыкальной школе села Центральная Абага. Вот уже 14 лет Галина Павловна преподаватель Намской детской школы искусств, наша коллега, профсоюзный лидер. С самого начала ее назначили заведующей отделения теории музыки. Преподает сольфеджио, музыкальную литературу, общее фортепиано, всегда в гуще событий и общественной работы. Ответственность, инициативность и творческое отношение ко всему — это жизненное кредо Галины Павловны.

За время ее руководства заметно оживилась деятельность отделения: открытые уроки, теоретические олимпиады, конкурсы рефератов, диктантов, чтение с листа. По ее инициативе был организован и стал традицией школы конкурс юных авторов под названием «Дайыы». Успехами ее учащихся, которые занимают призовые места в зональных, республиканских олимпиадах, гордится наша школа, это Афанасьева Галя, Сергеева Ксюша, Винокурова Илона. Ее выпускники Ядреева Маша и Колесова Паша поступили в Якутский музыкальный колледж.

Выпускница Семенова Вера вспоминает: «Какие интересные были уроки у Галины Павловны! Я помню, как мы с ней учили ноты, а через пару месяцев я играла для нее свое собственное маленькое произведение...».

В 2006 г. Галина Павловна стала лауреатом улусного конкурса «Учитель Искусств». В этом же году окончила заочное музыкальное отделение филиала Московского открытого педагогического института им. М. Шолохова. Диплом защитила на «отлично». В 2008 г. ей присвоена «высшая категория» преподавателя теории музыки.

Общественная деятельность сопутствует ей всю жизнь. Она — создатель многих телепередач о музыкальной школе, участница оркестра народных инструментов преподавателей, участница женского вокального ансамбля «Дьүөгэлэр», член женсовета села.

Вся ее работа заслуженно отмечена, награждена многочисленными грамотами села, улуса, республики в том числе от министра культуры РС(Я) Борисова А.С., от министра культуры РФ А.А. Авдеева.

Сейчас Галина Павловна — заботливая мама двух замечательных дочерей Маши, студентки Высшей школы музыки, и Аси, которая учится в 11-м классе.

Галина Павловна — человек, который умеет ставить цель и добиваться высоких достижений. Ее активная жизненная позиция и труд — хороший пример не только для молодых преподавателей, но и для всех ее коллег.

У.К. НОВГОРОДОВА,
зав. УМО теоретического отделения
(Печатается на платной основе)

Өбүгэ үгэһин умнума

КУЙУУРДААН КУЛАХАЧЫТТЫЛАР

Ый саҥатыгар Партизан нэһилиэгэр Улуу Кыайыы 65 сылыгар аналлаах, үлэ, сэрии ветерана, «Бочуот Знага» уордьан кавалера Василий Андреевич Яковлев бириһигэр сааскы куйуурдааһыҥҥа улуустааҕы күрэхтэһии ыытылынна.

Күрэхтэһиигэ улууспут 7 нэһилиэгиттэн 10 хамааанда кэлэн икки көрүҥҥэ күрэхтэстилэр. Төһө да муус халыҥ буоллар, илин былдьаһа кэлбит эр бэртэрин олох чаҕыппата. Маннык үлэҕэ иэмэхтии эриллэн буспут-хаппыт дьон эдэр эдэртэн, аҕам саастаахтар ханыы дьонтон хаалсыбакка кыайыылаахтык-хотуулаахтык чэгиэн мууһу сытыы анныыларынан күрдүргэччи анньан утуу-субуу ойбоннорун тэһэн кэтэһэн, ыгыллан сыппыт ууну өрө тэптэрэн будулуттулар. Куоталаһыы 3 чааһынан быһыллан ыытылынна. Онно арбыннарга, байанайдара куду анньан, 25 киилэ собону куйуурдаан, 1-кы миэстэни ылан өрөгөйдөрө үрдээтэ. Иккиһи дьиэлээхтэр — партизаннар төлө туппаккалар сүргэлэрэ көтөҕүлүннэ. Бастыҥнартан аһара хаалбакка уотурба собуотун бөлөҕө үһүс бочуоттаах миэстэҕэ тигистэ.

Ойбону тэһиигэ ыытыллыбыт эстафетаҕа арбыннар эмиэ тэҥнээхтэрин булбатылар. Кинилэр кэннилэриттэн саппай уопсан 1 Хомустаах уонна комбикорма оҥорор собуота иккис уонна үһүс миэстэлэри ылан үөрдүлэр-көттүлэр. Күрэхтэһии уопсай түмүгүнэн Арбын хамаандата эрэллээхтик бастаата, иккиһи партизаннар, үсүһү уотурба собуотун хамаандалара ыллылар.

Саастарынан түөрт бөлөххө араарыллан ойбон тэһиитигэр күрэстэһиигэ: оҕолорго Слава Попов (Арбын), эдэрдэргэ Ньургун Новгородов, 40 саастаахтарга Андрей Ким, 60 саастаах ветераннарга Николай Самсонов бастаатылар.

Куйуур олус көхтөөхтүк барбытынан Василий Андреевич кэргэнэ, оҕолоро бар дьонноругар барҕа махталларын биллэрэллэр. Чуолаан, улуустааҕы булчуттар обществоларын бырабылыанньатыгар (А.И. Ноговицын), ОДьКХ Намнааҕы филиалыгар (Н.В. Игнатьев), «Никольскай нэһилиэгэ» МТ дьаһалтатыгар (Г.Д. Шелковников), «Урожай» обществоҕа (П.П. Готовцев), «Эҥсиэли-булт» ХЭТ (Н.Н. Корякин) уонна А.Г. Кобяковка, О.Д. Гуляевка, И.И. Герасимовка, Л.Н. Мохначевскайга, Д.А. Зыряновка, Т.И. Карамзиҥҥа, Н.П. Колпашниковка, улуустааҕы спорт отделыгар (С.А. Софронов).

Иннокентий ИВАНОВ

АҔЫЙАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

Республика үрдүнэн нэдиэлэ устата «Көмүс Куупал» Паасха күннэрэ тэриллэн ыытылыннылар. Биһиги улууспут ити тэрээһиннэртэн туора турбата. Улуус киэн туттар «Коробейники» ансаамбыла (худ. сал. Новгородова О.А.) өрөбүл күн нэһилиэк олохтоохторугар улахан кэнсиэр тэрийэн бэлэхтээтилэр. Кэнсиэргэ 80 сааһыгар үктэммит үлэ ветерана Ф.А. Чумаевская, улуустааҕы гимназия квартета, музыкальнай оскуола «Коробейнички» ансаамбыла кэрэ куоластарын, исти иэйиилээх ырыаларын, музыкальнай оскуола туруорбут үөрүүлэрин дьон-сэргэ сөҕө-махтайа көрдө-иһиттэ. Итиэннэ Пасха туһунан өйдөбүлү биэрэр, быһаарар сыа ка кэнсиэри ситэрэн-хоторон биэрдэ. Кэлбит дьо о тэрийээччилэр оонньуу, куонкурс ыытан үтүө санаанан буспут куличтары, сиэдэрэйдик киэргэтиллибит сымыыттары бэлэхтээтилэр. Дьо о үтүөнү, үөрүүнү бэлэхтиир сыалтан биирдиилээн общественнай хамсааһыннар маннык тэрээһиннэри көҕүлээн ыыталларыгар нэһилиэнньэ махтанар.

М. САВВИНОВА

* * *

Учуутал сылынан сибээстээн «Сыл куратора-2010» диэн орто анал, профессиональнай үөрэх тэрилтэлэрин икки ардыгар бастакы республикатааҕы конкурс ыытылынна. Барыта 13 үөрэх тэрилтэтиттэн куратордар кытыннылар. Граф Биэрэгинээҕи 2 №-дээх профлицей нуучча тылын учуутала М.С. Васильева бу конкурска 1-кы миэстэни ылан кыайыылааҕынан таҕыста. Профлицей салалтата, коллектива айа а көмөлөспүт «Айан-транс» ООО директорыгар М.И. Румянцевка махталларын тиэрдэллэр.

В. РЫКУНОВА

Спорт — дьуулуур, спорт — туулуур

ҮТҮҮ ААТТАРА ҮМҺҮЛЛУБАТ

PDF Compressor Free Version

Бүгүн мин суруйар дьоннорум, хомойуох иһин, биһиги ортобутугар суохтар. Ол да буоллар оччотооҕу көлүөнэ тустууктар сэмэй ситиһиилэрин оннук дьо осэргээҕэ ордук чорботон таһаарбакка, исти сыһыаннарын аты а кубулутан, бэйэлэрин туспа көрүүлээх албастарын элбэхтик такайан, а ардас ис туруктарын сайыннаран ситиһиилэммиттэрин билэбит. Бу кэм э Саха сиригэр тустуу балысханнык сайдан, элбэх тустуук күргүөмүнэн тахсыбыт кэмэ этэ. Онтон мин ахтар дьонум, Макардаах Валерий бу ахсаа а киирэн, оҕо саастара, оскуола тааҕы сыллара төрөөбүт нэһилиэктэригэр аа спыта. Кинилэр биир сыл күн сирин көрөн, олохторугар спорт э эрдэҺэн, оскуолаларын уонна нэһилиэктэрин чиэһин көмүскээн, көлөһүннэрин тоҕон, биһиэхэ, оҕолорго кумир буолан улахан убаастабылга сылдьыбыттара. Оччолорго биллэр тустууктары кумааҕыга кырыйан оонньоон эппитигэр-хааммытыгар и эринэн илдьэ сылдьыбыппыт. Ол «кумааҕы» тустууктарбытыгар киирэллэрэ: аан дойду, Европа, ССРС уонна Россия чемпионнара. Чемпионнар быыстарыгар биһиги кумирдарбыт Макар Иванов, Валерий Охлопков, Максим Тихонов, Николай Алексеев, Семен Дмитриев, Савва Колесов уода.киирэн «ууга-уокка» түһэрэн, аа ттара сүтүөр, илдьирийиэр диэри астына оонньуурбут.

Онтон Макар Владимирович Иванов уонна Валерий Афанасьевич Охлопков олохторун тустарынан сырдатар буоллахха, кинилэр тус-туспа көрдөрүүлээх, көү л тустуу уонна хапсаҕай курдук Сахабыт сиригэр биир сайдыбыт көрү үнэн дьарыктаммыттара.

Макар Иванов 1950 сыллааххa Нам оройуонун 1-кы Хомустаах нэһилиэгэр төрөөбүтэ. 1957-1958 сылларга ма най Партизан нэһилиэгэр, салгыы 1959-65 сылларга 1 Хомустаах 8 кылаастаах оскуолатын бүтэрбитэ. Оскуола кэнниттэн бөдө сүйбут «Нам» совхозка араас үлэлэргэ сылдьыбыта. Ити үлэлии сылдьан 1968 сыллааххa Сэбиэскэй Армия кэккэтигэр ы ырыллан Улан-Удэ куорат байыаннай чаһыгар сулууспалаабыта. Оскуола сылларыттан сөбүлээбит көү л тустуутун бу сиргэ өссө сайыннаран, бастакы күрэхтэһиитин сулууспалыыр арт. дивизионугар бастакы миэстэни ылан, тутатына спорт ротаҕа көһөрүллэн, биир дойдулаахтарыгар түбэспитэ. Бу уолаттар истэригэр Арбынтан төрүттээх Иннокентий Бугаев (кэнники маастар нуорматын толорбут) эмиэ сылдьыбыта. 1968 сыл кыһыныгар ыытыллыбыт Чита куоратыгар Забайкальскай байыаннай уокурук күрэхтэһиитигэр тустан, ыйаахыныгар бастакы миэстэни ылбыта. Бу күрэхтэһиигэ табаарыһа И. Бугаев эмиэ бастыыр уонна иккиэннэрин ЗабВО спортивнай кулуубугар ылаллар. 1969 с. Минскэйгэ (Белоруссияҕа) ССРС Сэбиниилээх күүстэрин чемпионатыгар кыттан Макар бэһис миэстэни ылан маастарга кандидат нуорматын толорбута. Онтон табаарыһа Кеша бэйэтин ыйаахыныгар чемпион үрдүк аатын ылан ССРС спордун маастарын нуорматын толорбута. Сулууспатын бүтэрэн 1970 с. дойдутугар кэлэн «Нам» совхозка спортинструкторынан, кэлин ойуур хаһаайыстыбатыгар леснигинэн үлэлээбитэ. Таптыыр көрү үн - тустуутун быраҺпакка араас күрэхтэһиилэргэ кыттан инники күө э сылдьыыбыта. Ол курдук, 1971 с. Нам оройуонун национальнай көрү нэрин сайы ы спартакиадатыгар хапсаҕайга 53 киилэҕэ бастакы миэстэни, Дьокуускайга ыытыллыбыт тыа сирин III-с спартакиадатыгар эмиэ ити ыйаахы а үһүс миэстэни ылбыта. 1972 с. Саха АССР 50 сылыгар аналлаах оройуон сайы ы спартакиадатыгар иккис миэстэни ылбыта. 1973-74 сс. Нам оройуонун көү л тустуутун икки төгүллээх чемпиона. Үөдэйгэ 1973 с. сахалартан бастакы ССРС Сэбиниилээх күүстэрин чемпиона Максим Тихонов биириһигэр көү л тустуу ыытыллыбыта. Манна Макар 57 киилэҕэ Федот Соловьевтуун (билигин үтүөлээх тренер) тустан, баалынан сабырыйтаран иккис миэстэни ылбыта. Ити сыл Дьокуускайга «Урожай» общество бастыыр иһин күрэхтэһиитигэр чемпион аалай лиэнтэтин кэппитэ. Макар оһолтон ылбыт доруобуйата мөлтүү сылдьан 1976-77 сс. оройуо а иккитэ бастаабыта. Бу бүтэһик күрэхтэһиилэрэ этэ. Макар ити ыарыытыттан бэргээн 1980 сыллааххa олус эрдэ олохтон барбыта.

Онтон Валерий Охлопков эмиэ Макар олоҕор дьүөрэлиир курдук: оскуола сыллара, тустуунан дьарыктаныы, армия олоҕо, техник-лесник үлэтэ.. Ол гынан баран, оскуола сылларыттан Валерий көү л тустуу көрү үттэн сыыйа көһөн, ордук чугастык ылынан хапсаҕайы талбыта. Кини үрдүкү кылаастан улахан дьон күрэхтэһиилэригэр кыттан кэккэ ситиһиилэммитэ. Ол курдук, оройуон сахалыы оонньууларын спартакиадатыгар кыттан 1968-1985 сс. диэри (17 сыл тухары) уопсайа 11 төгүл бастаабыта, үс төгүл иккис, үс төгүл үһүс миэстэлэри ылаттаабыта. Бу туһунан кини ылбыт грамоталара туоһулуулуллар.

Валерий оскуоланы 1969 с. бүтэрэн күһүн Сэбиэскэй Армия кэккэтигэр, Забайкальскай байыаннай уокурук танковай чаһыгар сулууспалыыр. 1971 с. доруобуйатынан дойдутугар кэлэн ойуур хаһаайыстыбатыгар леснигинэн үлэтин саҕалаабыта. Үлэтин быыһыгар араас культурнай уонна спортивнай тэрээһиннэргэ актыыбынайдык кыттыбыта. Валерий хапсаҕайын таһынан атах оонньуутунан эмиэ кэккэ ситиһиилэммитэ. «Куобахтаан» ыстаныыга үс төгүл (1968, 1973-1974 сс.) чемпионнаабыта, икки сыл субуруччу иккис миэстэни (1986-1987 сс.) ылбыта. Кини 1976-1980 сылларга Дьокуускайдааҕы тыа хаһаайыстыбатын техникумун кэтэхтэн бүтэрэн, дойдутугар техник-леснигинэн үлэлээбитэ. Итинник үлэлии сылдьан баара-суоҕа 39 саа ыгар оһолго түбэһэн орто дойдуттан хомолтолоохтук барбыта.

Убай курдук саныыр дьоннорбут (биһигиттэн 6-7 сыл аҕа этилэр) оччолорго кыра уолаттарга, хамаанда чиэһин туһугар тустуу абыла наах көрү эр: элбэх оҕону талан ыйаахыннарга туруоруу, сорохторго ыйаахын түһэрии ньыма ларын, күрэхтэһии араас албастарын үөрэтэн-такайан, ыйан-кэрдэн биэрэллэрэ өйбүтүгэр и эн хаалбыт. Кинилэр тустан көрдөрбүт тус холобурдарынан үүнэр көлүөнэни иитиигэ сэмэй кылааттарын киллэрбиттэринэн киэн туттабыт. Биһиги олохпутугар дири өйдөбүлү хаалларбыттарын куруук сыаналыахпыт, өрүү өйдүү сылдьыахпыт. Кинилэр билигин тыыннаахтара буоллар 60 саастарын туолан биһиги ортобутугар үөрэ-көтө сылдьыахтара этэ..

Анатолий СОФРОНОВ
Кыһыл-Сыыр бөһүөлэгэ

Бокса. Кулун тутар 24-28 кк. Горнай улууһун Бэрдьигэстээҕэр 1996-1997 сс. уолаттарга боксаҕа республика чемпионата буолан ааста.

21 улуустан 178 эдэр боксер кииристэ. Намтан 7 уол кытынна. Кинилэртэн 30 кг диэри Миша Терентьев (1 Хомустаах) — 1 миэстэ, «б» бөлөххө 35,5 кг Сорокоумов Алеша (Үөдэй) — 2 миэстэ, «а» бөлөххө 43 кг Румянцев Ваня (1 Хомустаах) — 3 миэстэ, 50 кг Габышев Володя 3 миэстэни ыллылар.

Чемпионат быйыл ыам ыйын 5-9 кк. Арсеньев куоракка ыытыллыах-

КҮРЭХТЭҺИИ ТҮҺҮЛГЭЛЭРИНЭН

таах Дальнай Восток федеральнай уокуругун күрэхтэһиитигэр республика хамаандатыгар сүүмэрдээһин, «Азия оҕолоро» норуоттар икки ардыларынааҕы 5-с оонньууларга республика сүүмэрдэммит хамаандатыгар спортсменнары талар, көрөр соруктаах ыытылынна.

Хапсаҕай. Кулун тутар 27-28 кк. Чурапчыга П.Е. Алексеев кэриэһигэр хапсаҕайга биирдиилээн уонна хамаанданан бастыыр иһин чемпионат ыытылынна. Манна бэтэрээннэргэ 60 кг диэри иккис миэстэни Петр Ядрихинскай, үсүһү Николай Парников ыллылар.

Мини-футбол. Ыйбүтэһик күннэригэр Мэҥэ-Хаҥалас Павловскайыгар мини-футболга оскуола үөрэнээччилэрин ортотугар республикатааҕы турнир ыытыллыбыта.

Нам 1,2 N-дээх оскуолаларыттан уонна улуустааҕы гимназияттан сүүмэрдэммит эдэр футболистар, 8 хамаандаттан үһүс бочуоттаах миэстэни ситиһэн кэлбиттэрэ.

Нам. Аа спыт нэдиэлэ бүтүүтэ улууспут ОДьКХ үлэһиттэрин 6-с республикатааҕы спартакиадатын ыытта. 6 улуустан бу эйгэ үлэһиттэрэ мустан спорт 7 көрүнэр күөн көрүстүлэр.

Икки күннээх оонньуу түмүгэр 1 миэстэ — Нам, 2 миэстэ — Хаҥалас, 3 миэстэ — Горнай буоллулар.

Партизан. Кулун тутар 26 күнүгэр үгэскэ кубулуйбут «Аҕа күрэҕэ» улуустааҕы күрэхтэһии буолан ааста. 9 хамаандаттан маҥнайгы миэстэни 1 Хомустаахтан Охлопковтар, иккиһи Партизантан Федоровтар, үсүһү Арбынтан Ким дьиэ кэргэттэрэ ыллылар.

Бэлэмнээтэ Л. УВАРОВСКАЯ

КУРУУК ИННИКИ КҮӨҺҮНЭ

Саха национальнай көрү нэрин үөрэх управлениета кэли и сылларга былаа а киллэрэн үгүс үлэ ыытар. Быйылгы дьылга улуус оскуолаларын икки ардыларыгар национальнай көрү э күрэхтэр буоллулар. Үөрэх управлениетын физкультура уонна спорт методиһа Клавдия Михайловна Шелковникова бу курдук кэпсиир:

— Күрэхтэргэ оскуолалар дьаныардаахтык бэлэмнэнэн, спортивнай таһым үрдээбитэ көстөр. Быйыл улууска ыытыллыбыт «Үрү Уолан» күрэххэ очко а аардыытынан илин-кэлин түсүһэн улахан саастаах уолаттарга Охлопков Дьулуур (Партизан), орто саастаахтарга Афонскай Алик (Партизан) кыайыылааҕынан тахсан улуус чиэһин республикаҕа көмүскээтилэр. Ол курдук, Дьокуускай куоракка саха национальнай көрү нэригэр VII-с төгүлүн республикатааҕы «Өбүгэ оонньуута» ыытылынна. 1995-96 сс. төрүөх уолаттарга барыта 17 оҕо кытынна. Биһигиттэн Партизан оскуолатын 8 кылааһын үөрэнээччитэ А. Афонскай абсолютнай чемпион буолан кэллэ.

Манна даҕатан эттэххэ, 2008 с. Бөтү оскуолатын үөрэнээччитэ Роман Марков 2 миэстэ, 2009 с. НОО №1 үөрэнээччитэ Герасим Соловьев призер буолан тураллар. Оҕо төһө да талааннаах буоллар кыайыы улахан дьарыктан, элбэх көлөһүн тоҕууттан кэлэр. 3 сыл тухары Нам улууһун үөрэнээччилэрэ республикаҕа инники күө э сылдьалларынан физкультура учууталлара система лаахтык үлэлиилэр диэн сыаналыахха сөп.

Мария САВВИНОВА

КӨБҮӨРГЭ — ЭДЭР ТУСТУУКТАР

Аа спыт ый бүтэһик күннэригэр улуус киинигэр норуоттар икки ардыларынааҕы кылаастаах маастар Иннокентий Зырянов сырдык кэриэһигэр анаммыт 1995-96 сс. уолаттарга республикатааҕы турнир буолан аа спыта. Барыта 104 оҕо 11 ыйаахынҥа туһунна. Манна ыраах Орто Халыматтан, чугастааҕы Хатастан, Дьокуускайдааҕы 3-с, 5-с оҕо спортивнай оскуолатыттан, Хаҥаластан, Мэҥэ-Хаҥаластан уонна бэйэбит эдэр бөҕөстөрбүт күөн көрүстүлэр. Турнир кулун тутар 19-21 кк. ыытыллыахтаах сахалартан бастакы маастар Дмитрий Данилов биириһигэр хамаанданан бастыыр иһин турнирга сүүмэрдиир күрэхтэһии быһыытынан ыытылынна.

Турнир эдэр тустууктар бэлэмнээхтэрин, кылаастара үрдээн эрэрин көрдөрдө. Орто Халыматтан 6 уол тустубутуттан, 2 бөҕөс иккис миэстэни ылла. Хаҥаластар 3 призердаахтар, мэҥэлэр 1 чемпионнаахтар, 2 призердаахтар, Хатас 1 призердаах, Дьокуускайтан үһүс спортивнай оскуола 4 чемпионнаах, бэһис оскуола 1 чемпионнаах, Дьокуускай үһүс «Туймаада» хамаандата 10 призердаах. УОР үөрэнээччитэ, бэйэтин саастыылаахтарыгар республика лидерэ Рассадин Саша 35 кг иккис миэстэ буолла. Оттон 54 кг Софронов Эрхаан кими да өрө көрдөрбөтө, илиилээх-атахтаах оҥорбото. Намтан 6 чемпионнаахпыт, 7 призердаахпыт. Ол курдук 32 кг Заровняев Павел, 35 кг Донской Дима, 38 кг Потапов Христофор (ДЮСШ-3), 42 кг Олесов Павел, 46 кг Григорьев Толя, 50 кг Черкашин Гоша (ДЮСШ-3), 54 кг Софронов Эрхаан (ДЮСШ-3), 58 кг Андреев Саша (Мэҥэ-Хаҥалас), 63 кг Петров Костя (ДЮСШ-5), 69 кг Федоров Юра, 69 кг үөһэ Тимофеев Витя чемпионнаатылар.

Владимир КОПЫРИН,
Намнааҕы оҕо спортивнай оскуолатын тренерэ

ХАЙЫҺАРГА — «КЫАЙЫЫ КУБОГАР»

Кулун тутар 13-14 кк. Горнай улууһун Ма арас бөһүөлэгэр хайыһарга «Кыайыы кубога» диэн биирдиилээн уонна хамаанданан бастыыр иһин республикатааҕы күрэхтэһии буолан ааста. Бастакы күн Амма, Чурапчы, Мэ э-Ха алас, Уус-Алдан, Ха алас, Нам улуустарыттан, СГУ-тан, Дьокуускайтан уонна олохтоохтор икки хамаандалара сүүрдүлэр. Саастарынан арахсан 5 уонна 10 км классическай стилинэн саҕалаатылар. Манна биһиги оҕолорбут, үөдэй уолаттара, куһаҕана суохтук түмүктээтилэр. 1995-1996 сс. төрүөхтэргэ 5 км Руслан Ядреев бэһис, Саша Новгородов ахсыс, оттон 1993-1994 сс. уолаттарга 10 км Дьокуускай к. 5 №-дээх ОСО иитиллээччилэрэ Кеша Тихонов бэһис, Юра Эверстов сэттис миэстэлэри ылылар.

Улахан дьо о, ветераннарга Намтан соҕотох кыттыбыт Александр Новгородов (Үөдэй) бастакы миэстэни ылла. Отттон 35-45 саастаахтарга 5 км Намтан төрүттээх Дьокуускай олохтооҕо Валерий Кривошапкин иккис миэстэни ылбытын бэлиэтиир тоҕоостоох.

Иккис күн правительство председателэ Е.А. Борисов туруорбут УАЗ массыына бириистээх 19 этаптаах эстафета үрдүк таһым а ааста. Уруккуттан маннык тэрээһи э көхтөөхтүк кыттар Горнай улууһун ма найгы хамаандата кыайыыны ситиһэн сүрүн бириһи дьиэтигэр илдьэ хаалла. Иккис миэстэни Дьокуускай к. хамаандата (манна биһиги 4 уолбут кытынна) ылан, убаһа ылар сертификатынан наҕараадаланнылар. Үһүс миэстэни эмиэ олохтоохтор иккис хамаандалара ылла.

ОНТУОН
Кыһыл-Сыыр бөһ.

ХОҺУУН СҮҮРҮК ТУРУНУО...

Биһиги биир дойдулаахпыт, Сахабыт сирин үһүн сиргэ бастыҥ, тулуурдаах, хоһуун сүүрүктэрэ Николай Матчитов, Михаил Еремеев курдук дьаныһан сүүрээччи, 50 сааһыгар чэпчэки атлетикаҕа Саха сирин спордун маастарын аатын ылбыт Петр Семенович Наумов Улуу Кыайыы 65 сылыгар анаабыт бэһис унньуктаах үһүн сүүрүүтүгэр тура муус устар 10 күнүгэр Москваҕа көтөр аалынан айаннаата.

Кини бу сүүрүүтүн сүрүн сыала: былырыын саҕалаабыт сүүрүүтүн тиһэҕэр тиэрдэн Ийэ дойдуларын өлөр өлүүттэн өрүһүйэн охсуһуу толоонугар хорсуннук охтубут саха буойуттарын албан аатларын үйэтитии, Кыайыыны аҕалбыт сэрии, тыыл ветераннарыгар бэлэх уунуу, киһи кыаҕын, киһи тулуурун, киһи санаата күүстээх буоллаҕына туох да кыаллыбат суоҕун дакаастааһын.

Онон биһиэхэ биллэр-көстөр спортсмен-экстремал сүүрүкпүт Петр Семенович ылсыбыт маршрута аһара киэҥинэн-уһунунан кими баҕарар сөхтөрүөн сөхтөрөр. Киһи санаата да тийийбэт, ситиспэт суола. Ол курдук, Балтийскай муора Калининградыттан Владивостокка тийийэ 12009 биэрэстэни тэппит атаҕын кубулуппакка тилийэ сүүрүү туһугар олус сыралаах үлэ буоллаҕа.

Биһиги сүүрүкпүт ону ол диэбэккэ 243 төгүрүк суукка устата ылар бигэ санаалаах. Дьэ, сындылҕаннаах турунуу, ылсыһыы диэн манныгы аатты ыллар.

Споруту таптааччылар уонна сэҥээрээччилэр талааннаах, дьулуурдаах спортсмеммытыгар улахан ситиһиини, дьоллоох-соргулаах сырыыны баҕарыаҕыҥ. Үтүө баҕа санаабыт күүһүгэр күүс эбиэхтин.

Иннокентий ИВАНОВ

«ТЭТИМ» — РЕСПУБЛИКАҔА БАСТЫҤ

Муус устар 3-4 күннэригэр Жатайга мини-футболга республикатааҕы күрэхтэһии Учуутал сылыгар анаан ыытылынна. Барыта 10 күүстээх хамаанда биэстии буолан икки бөлөххө хайдыһан оонньообуттар, ол иһигэр Намтан «Тэтим» хамаанда бэйэтин бөлөҕөр бастаабыт. Финалга тахсан Дьокуускайтан сылдьар «ДЮСШ-4» уонна «Заря» хамаандалары кытта киирсэн 4:2 ахсаанынан кыайан, намнар республика чемпионнарын аатын сүгэн кэлбиттэр.

«Тэтим» хамаанда Аппааныга тэриллибитэ үһүс сыла буолла. Салайааччы Сивцев Федор Петрович оҕолору умсугуйан туран дьарыктыыра үтүө түмүктээх буолла. Республикаҕа кэккэ ситиһиилээхтэр, былырыын буолбут «Молочный дождик» күрэхтэһиитигэр 2 миэстэни ылбыттара. Басты нар ортолоругар Егоров Женя грамотанан, Носков Дуолан (6 кыл.) «Басты кимэн киирээччи», Сивцев Рома (5 кыл.) «Басты оонньооччу» аатта рынан бэлиэтэннилэр.

Аны 2000-2001 с. төрүөх оҕолор муус устар 10-11 кк. футболга күрэхтэһиигэ ситиһиилээхтик кытталларыгар эрэнэбит. Хамаанда уонна салайааччы Хаты Арыы орто оскуолатын суоппарыгар Афанасьев Архип Михайловичка улахан махталларын тиэрдэллэр.

Н.Д. СИВЦЕВА

КЫАЙЫЫ СЫРДЫК ДЬАРАЛЫГА

ЫТЫК ДАККА ДАБАЙЫЫ

PDF Compressor Free Version

(Салгыыта. Иннин 29-30, 32-33, 38-39N-гэ көр)

(Очерк)

ОЛОХ КИЭҢ ААРТЫГАР ТҮСТЭЭБИТЭ

Мин Иванов Иннокентий Николаевиһы кыра эрдэхпинэ толло көрөр этим. Кини биһиги дьиэбитигэр киирэн кэллэҕинэ, мин оҕотук санаабар улахан хантан эрэ кэлбит тойон курдук саныырым. Кырдьык, кини тутта-хапта сылдьара, кэпсэтэрэ, таҥаһа-саба аккуратнайа, дьонтон уратытык көстөрө. Кэлин, улаатан баран билбитим, кырдьык, дьоҥҥо-сэргэҕэ биллэр, убаастанар, талааннаах салайааччы, Нам улууһун биир дьоһун чулуу дьонноруттан биирдэстэрэ эбит этэ.

Онус кылааһы бүтэрэн путевканан Арбыҥҥа дойдубар үлэлии барбытым. Онно Иннокентий Николаевич М.К. Аммосов аатынан совхоз Арбыннааҕы бириг эдэтин бириг эдьиирэ этэ. Биһиги ини, путевканан кэлбит оҕолору, мунньан «Хатыҥнаах» ыччат-комсомольскай ферматын тэрийэн үлэлэппиттэрэ. Иннокентий Николаевич бириг эдьиир быһыытынан биһигини үлэҕэ эппиэтинэстээх, толоруг ас, дьиссипилиинэлээх буолууга үөрэтэрэ-такайара. Фермабыт сыллааҕы былааммытын толортоон ыччат-комсомольскай фермалар ортолоругар совхозка миэстэлэһэр этибит. Миигин уонна Бугаева Айтаны 1972 с. күһүнүгэр ССКП чилиэнинэн ылбыттара.

Сылын аайы саас, сааскы халаан уута кэлиитигэр, оторго көһүүгэ бириг эдьиирбит ыччаттары барыбытын Үүттээх мыраанығар түмэн таһаарара. Ол кэнниттэн сайылыкка көһүүгэ ыччаттары барыларын Үүнэргэ ыыталыыра. Оттон миигин наар Өнөйө сайылыгар ыытара. Соҕотоҕун оҕуһунан ынахтарбын бостуугунан үүрдэрэн көһөрүм. Ону оччолорго эдэр туҥуй санаабар сүрдээҕин сөбүлээбэт этим. Аны санаатахха, Өнөйө сайылыгар партийнай тэрилтэттэн үлэҕэ хонтуруол быһыытынан ыытар буолуохтаахтар. Оччолорго производственнай тэрилтэлэргэ партийнай, депутатскай диэн үлэ-хамнас тэрээһинигэр, хонтуруолга общественнай группалар ирдэниллэр этилэр. 1973 с. партия райкомун бюротун уураабыынан миигин Дьокуускайга ТХ салайар кадрдарын бэлэмниир техникумҥа зоотехник идэтигэр үөрэххэ ыыппыттара. Онно Иннокентий Николаевич салайааччы быһыытынан миигин рекомендациялаан ыыппыта. Үөрэҕи бүтэрэн баран, 1976 с. М.К. Аммосов аатынан совхоз босхоломмут комсомольскай тэрилтэтин секретарынан икки сыл үлэлээн баран, дойдубар Арбыҥҥа кэлэн зоотехникгынан уонча сыл үлэлээбитим. Онно Иннокентий Николаевиһы кытта аны кини Арбын сельскэй сэбиэтин председателин быһыытынан үлэлиир кэмигэр алтыһан үлэлээбитим. Партийнай тэрилтэ бюротун чилиэнинэн, секретарынан да талылла сылдьыбытым. Зоотехник да, секретарь да быһыытынан нэһилиэк бары үлэтигэр тэҥҥэ сэбиэт председателин кытта ыкса сибээстээхтик, таһаарыылаахтык үлэлээбиппит. Элбэх мунньахтарга, конференцияларга, слеттарга сылдьан кини Арбынын сайдарын туһугар элбэх кэскилллээх боппуруостары туруорсара. Оччолорго М.К. Аммосов аатынан совхоз Арбыннааҕы бириг эдэтэ 1000-ҕа тиийэ ынах сүөһүнү, 300-тэн тахса сылгыны иитэрэ. Арбыҥҥа элбэх социальнай, производственнай объектар тутуллубуттара, сиргэ мелиоративнай үлэлэр күүскэ ыытыллыбыттара.

1981 с. миигин Хабаровскайдааҕы Үрдүкү партийнай оскуолаҕа кэтэхтэн үөрэнэрбэр нэһилиэгим аатыттан эмиэ Иннокентий Николаевич рекомендациялаан ыыппыта. 1986 с. үөрэхпин бүтэрэн баран, араас үлэлэргэ эриллэн, улууһум туһугар күн бүгүнүгэр диэри үлэлии-хамныы сылдьабын. Онон Иннокентий Николаевиһы олох киэҥ аартыгар миигин түстээбит киһинэн ааҕабын.

М.В. ЖИРКОВА
Саха республикатын «Сахаплемхолбоһук» Нам улууһугар кылаабынай специалиһа, Нам улууһун агропромышленнай холбоһук үлэһиттэрин профсоюзнай тэрилтэтин улуустааҕы комитетын председателэ

ВЕТЕРАН УБАЙЫМ

Биһиги Арбын нэһилиэгин олохтоох Ивановтар буолабыт.

Иванов Иннокентий Николаевич — сэрии иннинэ колхозка, онтон налоговай ааҕынынан үлэлээбит. Сэриигэ 1942 с. ыҥырыллан Челябинскай куоракка полковой оскуолаҕа үөрэнэн баран, Волховскай фроҥҥа сэриигэ киирбит. Сэрии туһунан уопсай өйдөбүлүнэн кэпсиирэ, сирийэн ахтыбат этэ, сөбүлээбэт быһыылааҕа. Биирдэ мин начальнай кылааска үөрэнэрбэр быһыылааҕа, фронтан кэлбит киһини кытта сэрии туһунан кэпсэппиттэрэ. Ол кэмҥэ Иннокентий Николаевич оһох булкуйа турара, онно кыыһа Маша, 5-6 саастааҕа, ыйытта: «Тээтэ, эн хас ньиэмэһи өлөрбүккүнүй?» — диэн. Онно кини мух-мах барбыта уонна уот суоһугар кыыһын көтөҕөн баран: «Онно киһи быһаарбат», — диэбитэ уонна теманы атыҥҥа аралдьытан кэбиспитэ.

Кини 1943 с. фроҥҥа төбөтүгэр ыараханнык араанныы ылан, Москва куорат анныгар госпиталга сытан эппэрээсийэлэнэн үтүөрбүт. Онно сытар саллааттар этэллэр үһү: «Дьоллоох киһи эбиккин, дойдугар барар буолбуккун», — диэн. Онто баара врачебнай комиссия көрөн баран: «Операция прошла успешно, езжайте на фронт», — диэн, онон чааһыгар тиийэн салгыы сэриилэспит. Кини алдьаммыт кэтэҕин уҥуоҕун өлбүт киһи ойоҕоһун уҥуоҕуттан пластинка быһан ылан укпуттар үһү. Онтон 1961 с. Куйбышев куоракка баран пластмаска уларыттарбыта. Кини сэрии II группалаах инбэлиитэ этэ. Бэйэтэ кэпсиринэн: «Сэриигэ сылдьан олох тугу да толкуйдаабаккын, таах түл-бит курдук, үлүктүлүк сылдьаҕын, окуопа иһигэр сытан утуйан хаалбыт буолаҕын, үһүгуннаххына аҥарын ууга сытар буолаҕын», — диирэ.

Сэриини Кенигсберг куоракка түмүктээбит, 1945 сыллааахха. Онтон салгыы Рига анныгар аҕалбыттар уонна 1946 с. бүтүөр диэри «Лесные братья» диэн баанданы утары сэриигэ, улахан авиационнай ыскылаат сэбиэдиссэйинэн сулууспалаабыт. Көрдөһөн-көрдөһөн арыычча ыыппыттара диирэ. Сэрии кэнниттэн сэриилэһэр куһаҕан дьыала этэ диирэ.

Мин 1950 сыллардаахтан өйдүүбүн кини куруук гимнастеркалаах, онтугар «Кыһыл Сулус» уордьаннаах, галифе ыстааннаах, хромовай саппыкылаах, олох дьиҥнээх офицер курдук этэ уонна биһиги өйдүүрбүтүгэр улахан салайааччы курдуга. Кини хаһан да куһаҕан үөхсүү тыллары туттубат этэ, олус ыраастык таҥнара. Дьиэни иһин, таһын, тиэргэнин олох ыраастык тутара.

Мин оскуоланы бүтэриэхпэр диэри бэйэтэ эрэ көлүнэр хара дьүһүннээх, дохсун баҕайы, күүстээх-уохтаах аттаах этэ. Онтун бэркэ кичэйэн оҥорон, тараан, сэлээн көлүйэрэ. 50 сыллар саҥаларыгар ыһыахха тустар этэ. Онно куруук кыайар этэ, онон биһиги киэн туттар этибит.

Нэһилиэк сайдыытын өтө көрөн 1956 с. БМК катер атыылаһан Слепцов И.И., Иванов С.П. анаан үөрэттэрэн, старшина оҥортоон, таарыйа ыаллыы нэһилиэктэр таһаҕастарын, дьоннорун таһан абыраабыттара.

Кэргэнэ Надежда Васильевналыын сүрдээх эйэлээхтик үлэлээн-хамсаан, икки оҕолонон дьон оҥорбуттара. Ону таһынан тулаайахтар, биһиги, кинилэргэ эҥэрдэһэн, тирэх ылан киһи-хара буолан, үөрэхтэнэн үлэһит буолан, кэргэннэнэн, оҕо-уруу тэнитэн дьоһун ыаллар буолбуппутугар кинилэр үтүөлэрэ-өҥөлөрө муҥура суох.

Ахтыыны оҥордо Е.И. ИВАНОВ, үлэ ветерана, Нам с. олохтооҕо

ҮТҮӨ ХОЛОБУР БАТЫҺААЧЧЫЛАРДААХ БУОЛАР

Сергей Михайлович Баишев — Балтарык Сэргэй оҕонньору кытта элбэхтик сэлэспит, үчүгэйдик билбит киһим. Кини сааһыран баран, манна, Намҥа кэлэн, оҕолоругар М.С. Баишевтаахха син балаччатык олорбута, орто дойдуга олорон, анараа дойдуга мантан арахсыбыта.

Оҕонньор үйэлээх сааһыгар табаҕы тарпатах, арыгыны батан испэтэх, чахчы чөл олохтоох киһи этэ. Төһө да сааһырдар олоххо актыыбынай позициятын ыһыктыбатын маннык түгэнтэн өйдүүбүн: «Хайа, тоойуом, били Чучунаа сэриитэ хайаста?» — диэбитэ кулгаахпар билиҥҥэ диэри баар. Ол аата Сергей Михайлович Чечняҕа бара турар сэриини ыйыталаһара. Сүрдээх холку, кыра гынан баран, киэҥ көҕүстээх кырдьаҕас этэ. Холобура, биир түгэни өйдүүбүн, биир хос сиэнэ куораттан айаннаан кэлбит хара «Волга» массыынаны илии эрбиитинэн мотуорун диэки өттүн дэлби сараапайдаабыта дьиэлээхтэргэ киэҥ айдааны тарпыта. Онуоха оҕонньор көмүскэһэн: «Баай киһи киэнин кыратык дьээбэлээтэҕэ дии, хата, оҕобуттан үтүө киһи тахсыаҕа», — диэн эппитигэр, бары кэриэтэ мах барбыттара.

Сэрии ветерана, чахчы саха саарына, киһи кэрэмэһэ Сергей Михайлович аата-суола билигин олорбут, үлэлээбит сиригэр-уотугар, дьонугар-сэргэтигэр күн ахсын ахтыллар. Онуоха үтүөлээх дьонунан соҕотох уола Михаил Сергеевич дьиэ кэргэнэ. Оҕонньор аатынан балаҕаҥҥа билиҥҥи оскуола төрүт культураҕа буолар уруоктара ыытыллаллар. Нэһилиэккэ ыал буолар эдэр дьон кэлэн манна саахсаланаллар, үбүлүөйдээхтэр үөрүү-көтүү түһүлгэтин аһыллыытын сиэрин-туомун манна ыыталлар. Ол ахсын «Сергей балаҕаныгар» диэн тыл өрүү иһиллэр, ахтыллар. Аҥардас балаҕанынан эрэ муҥурдаммакка сахалыы сэргэлэр араастара, ураһа дьоһуннааҕа бүтүн биир комплекс буолан нэһилиэк киэн туттар түөлбэтигэр кубулуйбут.

Оҕо эрэ барыта сэриигэ сылдьыбыт, хаанын тохпут аҕатыгар маннык сыһыаннаспат. Кинилэр аттарын бэйэ кыаҕынан үйэтитиигэ, тоҕо эрэ, маассабай хамсааһын баарын манна көрбөппүн. Арай, Таастаахха, Николаевтарга аналлаах мас сэргэ туруоруллубутун истэбин. Ол иһин бу ытык кырдьаҕас туһунан матырыйаалы үөрэ-көтө бэчээккэ таһаарабыт, итиэннэ маннык үтүө холобуру батыһаччылар Намҥа баар буолуохтарын ис сүрэхтэн баҕарабыт.

Григорий ЭВЕРСТОВ

АҔАБЫТ КЭРИЭҺИН ТОЛОРОН...

Сааһыран истэҕим аайы аҕам, сэрии, үлэ ветерана Баишев Сергей Михайлович туһунан истиҥиһирэх ахтылҕана, өйдөбүллэрэ саныыбыттан арахпат буолан иһэллэр.

Мин билигин ааспыт олохпун ыраҥалаан көрдөхпүнэ, аҕабыттан элбэххэ үөрэммит эбиппин диэн саныыбын. Кини бэйэтин кытта батыһыннара сылдьан кэлин улаатаххына тус олоххор барыта туһалаах буолуо диэн толкуйдаабыт буоллаҕа.

Үлэм кинигэтигэр 7 сыл колхозтаах ыстааспынан билигин хайдах эрэ киэн туттуохпун баҕарабын. Ааспыт оҕо сааспар араас үлэлэргэ буспут-хаппыт эбиппин диэн.

Ол эрэ эриуһуну-киэҥи толкуйдаан аҕам тыыннааҕар, кини бэйэтин сэһэнин сурукка-бичиккэ киллэрбитим буоллар, балай да киһи сэргиир матырыйааллардаах буолуом эбитэ буолуо.

Кылгас ахтыылар бын Улуу Кыайыы 65 сылынан кыра-кыра кэрчик түгэннэринэн аҕабын ахтан санаан олорон суруйарга сананным...

Аҕам, туох да үөрэҕэ суох киһи, Орел куоракка тиийэ сэриилэһэн, тыыннаах эргиллэн дойдутугар кэлэн, миигин күн сирин көрдөрбүтэ. Бастаан ыҥырыллан Чита куоракка, үөрэтэр чааска хайдахтаах эрэйи, мунну, аччыктааһыны көрсүбүтүн улаханнык хараастан кэпсээхтиирэ. Үөрэхтэрэ бүтэн сэриилэһэр чааска тиийэн дьэ «hуу» гынан хараҕа сырдаан, арыый сэниэлэнэн, киһилии дьүһүн-бодо буолбуттар. Чааһыгар соҕотох саха буолан нууччалар куруук харыстыыллар этэ, атаакаҕа кэннилэригэр укталлара уонна буулдьаҕа утары киирэн бэйэлэрэ өлөөхтүүлларэ диэн бастаан утаа улаханнык хараастан, ахтан аахыталыыр этэ. Бастаан илиитигэр баһырар, онтон кэнники саннын хаптаҕайын үлтү тэптэрэр. Орел куоракка 15 км тиийбэккэ эрэ баһыран госпиталга киирэр.

Кэргэнэ Софья Мэҥэ-Хаҥалас Нуораҕанатыгар олорон оҕонньоро санна баһырбытын илэ түһээн көрөр. Дьэ маны, мин билиҥҥээҥҥэ диэри сатаан толкуйдаан быһаарбакка сылдьабын. Бу ийэбит эрэйдээх таптыыр кэргэнин, 15000 кэриҥэ км ыраах сылдьар киһитин, түһээн көрүүтүн таптал, ахтылҕан улуу күүстээх иэйиитин холобура дуу эбэтэр ийэм эрэйдээх бэйэтэ айылҕаттан айдарыылаах киһи эбитэ дуу. Аҕам Курскайдааҕы Тоҕой улуу кыргыһыыга кыттыбыт буолуон сөп эбит.

Бу ылбыт араанньатынан 1943 с. уот кураан, сут бүрүүкээн турдаҕына, хаҥас илиитин көтөҕө сылдьар киһи дойдутугар кэлэр. Сутааһын-хоргуйуу, хаалбыт оҕонньоттор, эмээхситтэр аччыктаан нэһиилэ сыккырыыр тыыннара эрэ сылдьар буолтар.

Аҕам аҕыйах күн сынньанан баран, аллараа эбэтигэр биир илиилээх киһи сааскы мууска куйуурдуу киирэр. Киэһэ борук-сорук буолуор диэри син сордонон хас да ойбону тэһэн көрөр да балык көстүбэт. Көхсө кыарыыр, хараҕа хараҥарталаан ылар, балык булбата да, дьоно-сэргэтэ хоргуйан өлүүһүктэр, бэйэтэ бачча уоттаах сэриитгэн тыыннаах эргиллэн баран хоргуйан өлөрүттэн абаран, айбыт айыыһыттан үҥэн-сүктэн көрдөһөн баран, бүтэһик ойбону алларар, сэниэ-сээбэс эстэн дьэ ойбонун алларбыта сааскы куйуур балыга өрө оргуйан тахсыбат дуо! Ону аҕам эрэйдээх кэлин: «Ол ойбон балыга элбэх киһи тыынын өрүһүйбүтэ, ол иһин эн бу күн сирин көрбүтүн», — диэхтиирэ...

Аллаах Үүнтэн таһаҕас таһыытыгар былыргы кыра колхозтар кыанар үлэһиттэрин барыларын туруораллар эбит. Ат көлөнөн күһүн сир тоҥон, суол тахсыыта баран бараннар, саас суол алдьаныытыгар дойдуларыгар төннөллөрө үһү. Биир хамнаһа суох. Саас көлөлөрө уонна бэйэлэрэ тыыннаах кэллэхтэринэ, улахан үөрүү буолара үһү. Хонор сирдэргэ миэстэ былдьаһыыта, малы-салы уорсуу, күүһүнэн өттөйүү. Ону барытын тулуйан сылдьаахтаабыт. Кини саха сылгыта ураты тулуурдааҕын сөҕөрө. Сүрдээх өйдөөх, сэрэхтээх туох эмит мэһэйи, суол куһаҕанын эрдэттэн сэрэйэн хаһаайыныгар тыбыыран, кулгаахтарын чөрөҥнөтөн биллэрэр эбит. Ордук туруору дабаанны ры таҥнары түһүүгэ сирэйдиин-хараҕынан уларыйарга дылы буолаллар диэн кэпсиир этэ.

Мин кыра кылааска үөрэнэр эрдэхпинэ, 50-ссыллардаахха, аҕам стахановец-булчут буолан, Саха республикатын урукку Верховнай Советын Бочуотунай грамотатынан наҕараада ламмытын олус күндүтүк саныыбын. Оччолорго итинник наҕараада мээнэҕэ бэриллибэтэҕэ буолуо дии саныыбын. Кырыымчык олохтоох колхозтар ыраах ыырдарынан тэлэһийэн бултуур дьонноругар туох үчүгэй усулуобуйатын тэрийиэхтэрэй. Аҕабыт кыһын аайы ыраах сирдэринэн бултуу айанныырын өйбөр хатыы сылдьабын. Атын сирдэргэ булчут дьахталлар кинилэри ойбон аллараа ыытыгар олох киһилээбэттэрин сөҕөн кэпсиир этэ.

Аҕам барахсан кыра эрдэхпинэ биирдэ да куолаһын сонотон мөхпөтөҕө да, таһыйбатаҕа даҕаны. Куруук бэйэтин кытта араас үлэлэргэ биирги илдьэ сылдьара. Урут оҕолору колхозтаахтар уопсай мунньахтарыгар сайыҥҥы араас үлэлэргэ аттаран бигэргэтэллэрэ. «Доҕоор, быйыл ол үлэҕэ, бу үлэҕэ анаатылар онон биргэ үлэлиир буоллубут», — диэн этиитин туохтааҕар да күндүтүк саныыбын. Бэйэ холобурунан оҕону үлэҕэ иитэн кэнэҕэс, эн киһи буолуугар, бөҕө акылаат буолара мэлдьэҕэ суох. Сайын аайы от үлэтигэр звеноводтуура. Күһүҥҥү булка, куобахха дьон кини тула түмсэллэрэ. Колхозтаахтар уопсай мунньахтарыгар бэйэтин санаатын аһаҕастык тыл этэн үллэстэрэ.

Кыһынын туһахтаан, сайынын балыктаан төһөлөөх куобаҕы, балыгы дьиэтигэр аҕалбыта буолуой?!. Көр, ону ийэбит барахсан сүлэн, астаан буһаран, үөлэн харчы оҥостоллоро. Куобах этин, үөлүллүбүт балыгы, куурусса сымыытын Майанан, куоратынан баһаардарга атыылыырбыт. Онно мин илии-атах буоларым. Атыы-эргиэн хайдах

БИҺИГИНИ КУУСПУТА...

И. Чаҕылҕан.

КЫАЙЫЫ ӨРӨГӨЙҮН ТЭҢҢЭ КӨТӨХСӨН

PDF Compressor Free Version

Атааннаах-мөҥүөннээх 1941 с. ахсаҕыйан, ыараандьиппиэрэн тиийэн кэлбитэ. Кини уораана, силлиэтэхолоруга ыраах, түҥкэтэх Партизан нэһилиэгэр кытта аргыйбыта. Сэрии диэн уодаһыннаах сурахтан, ылланан испит ырыа, оонньонон эрэр көр-нар ах барбыттара, сирдойду барыта иһийэ түспүтэ...

Өһүөннээх өстөөх өргөһүн көрсө биһиги биир дойдулаахтарбыт саасаадах тутан сэриигэ аттаммыттара. Кинилэр ортолоругар мин эһэм — Баишев Петр Гаврильевич эмиэ баара. Эһэм 1920 с. Нам улууһун Таастаах нэһилиэгэр төрөөбүт. 4 кылаас үөрэхтээҕэ. Оҕо сааһа Таастаахха ааспыта. 6 саастааҕар тулаайах хаалан, эрэйикыһалҕаны этинэн-хаанынан билбитэ. Салгыы үөрэниэ эбит да, олорор ыала айаҕын кыайан төлөөбөтөҕөр үүрэн кэбиспит. Муор-туор сылдьыах киһи аймахтарын булан өрүһүммүтэ. Артыалга киирэн улахан киһи үлэтин барытын толороро. Саас ыһыы үлэтигэр оҕус сиэтэччинэн, сайынын от үлэтигэр, күһүнүн бурдук хомуурдар, кыһынын таһаҕас таһыытыгар сылдьара. Аҕа дойду сэриитигэр барарыгар кини баарасуоҕа 18 саастааҕа. Аҕам ахтарынан, оччотооҕуга, кини бэйэтин саастыылаахтарын баһыйар күүстээх, сытыы, сыыдам уол эбит. Ол иһин байыаннай үөрэххэ да, сэриигэ да сылдьан хараҕа быраҕыллар, хайҕалга сылдьар үһү. Байыаннай үөрэҕи Челябинскай куоракка барбыт. Онно бинтиэпкэ чаастарын өһүлэргэ-таҥарга, сыал ытарга, өстөөхтө хайдах атаакалыырга, хайдах сыыллан киирэргэ тиийэ үөрэппитэ. Фроҥҥа баран иһэн урусхалламмыт куораттары, дэриэбинэлэри, сэймэктэммит өлүктэри көрөн, өстөөҕү ситиһэр санаата өссө бөҕөргөөбүт үһү. Ол кини толлуга суох, хорсун, хабыр хапсыһыыга, кыргыһыыга бэлэмин туоһулуур.

Уон аҕыстаах уол байыаннай үөрэх кэнниттэн тута Калининскай фроҥҥа тиийэн, III стрелковай полкаҕа 4 рота саллаата буолбута. Манна да кини санаата булгуруйбатаҕа. Төттөрүтүн, сэрии араас техникаларын, модун орудиеларын көрөн олус сөхпүт уонна маннык күүстээх армияны ханнык өстөөх хотуой диэн санаата эбии бөҕөхсүйбүт. Бу да сырыыга эһэбин таба көрөн, ротатыттан соҕотох кинини эрэ талан, разведкаҕа ылаллар. Ол туһунан кини маннык ахтыыта баар: «... легковой массыынаҕа олортулар. Ханна баран иһэрбин ыйытыахпын толлобун. Командирым Бойко да, суоппара да кэпсэппэттэр. Ол курдук айаннаан «разведка» диэн суруктаах зонаҕа кэллибит. Көрдөхпүнэ саллааттар сыал ыталлар, туста, сосуһа оонньууллар, разведчиктар хайдах өстөөҕү туталлара, хайдах чуҥнаан киирэлларэ көстөр ойуулара ыйаммыттар. Биир да саха суох эбит. Испэр куттана да, салла да санаатым. Кэлээт, лейтенант Бойко 5 ботуруону туттаран баран, сыал ытар сиргэ аҕалла. Мин 400 м сир ыһыылаах дии санаан прицелбын онно туруоран ыттым да, барытын үнтү ытан кэбиспитим. Киһим 5 сыананы биэрдэ. Онтон эмиэ 5 ботуруону биэрэн баран атын сиргэ илтэ. Көрдөхпүнэ уҥуоргу өттүгэр дириҥ ханааба хаспыттар. Ол устун ньиэмэс курдук киһини сүүрдэ сылдьан ыталлар эбит. Табыллыбыт хаалар, табыллыбатах уҥуоргу уһугар тиийэр. Онон ааҕан билэллэр эбит. Бу сырыыга эмиэ хайҕанным. Бу кэннэ эмиэ атын сиргэ илдьэ барда. Биир нуучча уолун ыҥыран ылла уонна иккиэммитигэр туһаайан эттэ: «Биэрэк уҥуор кыһыл былаах анньыллан турар. Муҥ кыраайгытынан сүүрэн ону аҕалыҥ. Хас сөкүүндэнэн кэлэргитин билиэхпин наада», — диэн баран кэккэлэһиннэрэ туруорда. Киһим уһун атахтаах куйаабыл киһи түбэстэ. Санаабар, кини хардыытын иккитэ ойон сүүрүөх быһыылаахпын. Ол икки ардыгар бэстилиэт тыаһаата да, түһүнэн кэбистибит.

Киһим атаҕа уһуна бэрт, ыраах-ыраах ууртаалаан ыраатта. Мин муҥ кыраайбынан сүүрэбин. Син ыраах сир эбит. Киһибэр арыычча чуга hаан истим, санаабар, киһим уҥаары гынна диэн тэбинэн кэбистим. Былаахпыт чуга hаата, ыксал буолла. Киһим ылыахча буолан истэҕинэ, былааҕы былдьаан ылан төттөрү сүүрдүм. Кэннибин хайыһан көрбүтүм чугас иһэр эбит. Мин кыратык эбэн биэрдим. Биэтэккэ ырааҕынан куотан таҕыстым. Командирым эмиэ 5 сыананы биэрдэ уонна: «Өссө да саппаастаах кэллиҥ», — диэтэ. Уолбар түөрдү туруорда.

Манна дьон хорсуннара мустубуттар, бары хастыы да уордьаннаахтар, мэтээллээхтэр. Кинилэр: «Эн, кылаабынайа куттаныма. Өстөөҕү илиигинэн-атаххынан тутан-хабан көрдөххүнэ үөрэниэҥ, сытыы-хотуу уолгун», — диэн хайгыыллар. Кэлин саллааттары кытары кэргэннэһэн хааллым. Сүрдээх кытаанах үлэлээх дьоҥҥо түбэспиппин өйдүүр этим».

Разведка үлэтэ хорсун быһыыны эрэ буолбакка, мындыр өйү, кыраҕы хараҕы, чуор кулгааҕы эрэйэр. Эһэм уоттаах сэриигэ сылдьыбыт хорсун быһыыларыттан элбэхтэн аҕыйах түгэни кэпсээбитин дьонум өйдөөн хаалбыттар. «Тыл» аҕаларга бирикээс ылбыттар. Кыра ыарҕа былаастаах дүөдэ устун баран иһэн өстөөхтөр 10 киһилээх разведчиктарын урут көрөн, тоһуйан сыппыттар. Командирдара: «Наар хаҥас өттүттэн 7 ньиэмэһи өлөрүөхтээхпит, 3-һү тыыннаахтыы тутуохтаахпыт», — диэн бирикээстээбит. Сэттиэннэрин охтортообуттарын кэннэ үс ньиэмэс автоматтарын быраҕан баран төттөрү куоппуттарын, эһэм эккирэтэн ситээт, атаҕынан түҥнэритэ хатыйан охтортоон туһэрбитин, дьоно кэлэн тутаннар, штабка илдьибиттэр. Өссө биир түбэлтэни кэпсииллэр: «Үһүө буолан эмиэ «тыл» ыла барбыттар. Командир Бойко эһэбэр бирикээс биэрбит: «Ол хоспоҕу түннүгэ суох сиринэн сыыллан киирэн бил», — диэбит. Кини биир гранатаны бобо тутан оллур-боллур сиринэн сыыр намыһаҕынан харса суох үөмэн киирэн хоспох кэннигэр тиийбит. Сэрэнэн көрбүтэ сэттэ ньиэмэс муостаҕа синиэллэрин бүрүнэн сыталлар эбит. Эһэм дьонугар сэттэ тарбаҕын көрдөрөн, утуйа сыталлар диэн бэлиэ биэрбит. Соһуччу саба түһэн тэбиэлээбитинэн, охсуолаабытынан барбыттар, илииларын кэдэрги баайталаан эмиэ штабка аҕалбыттар. Олортон биирэ офицер эбит. Кэлин истибиттэрэ, эрдэттэн бэйэлэрэ бэринэргэ быһаарыммыт, көҥүл өттүнэн күрээн иһэр ньиэмэстэр эбит».

Алтынньы 15 күнүгэр Ржев куорат туһаайыытынан дэриэбинэни босхолооһуҥҥа атаакаҕа киирэн иһэн эһэм — хорсун разведчик Петр Гаврильевич бааһырбыта, Москваҕа госпитальга сыппыта, салгыы Омскайга эмтэммитэ,

1943 с. дойдутугар эргиллэн кэлбитэ. Колхоһун дьоно — дьахталлар уонна кырдьаҕастар от оттоон, мас мастаан, сүөһү иитэн фроҥҥа барбыт буойуннары суохтаппакка олорбуттарын киэн тутта көрбүт, олус үөрбүт.

Эһэм, Петр Гаврильевич дойдутугар кэлэн, сэбиэт председателинэн, секретарынан үлэлээбитэ. Кини Албан аат III степеннээх уонна Аҕа дойду сэриитин I степеннээх уордьаннарынан, «Хорсунун иһин», «Германияны кыайыы иһин», «Килбиэннээх үлэтин иһин» мэтээллэринэн наҕараадаламмыта. Партизан нэһилиэгэр олохсуйан 8 оҕону төрөтөн, улаатыннаран дьоһун ыал оҥортообута. 1994 с. күн сириттэн барбыта. Мин эһэбинэн киэн туттабын. Кини сэрии уоттаах сылларын туораан, кыайыы өрөгөйүн тэҥҥэ көтөхсөн кэлбитэ.

Ньургуйаана БАИШЕВА,
10-с кыл., 1 Хомустаах

барарын онно аан бастаан үөрэммит буолуохтаахпын. Кэнники саһыран пенсияҕа да тахсан баран туһахтыыр этэ. Сарсыарда хараҥаҕа дьиэтиттэн тахсан баран киэһэ балай хараҥаны бүрүнэн санныгар уончалыы тоҥ куобаҕы сүгэн кэлэрэ. Тастаҥаһын уһуллахха муус кыһаан гына хара көлөһүнэ тоҥмут буолара. Дьэ, оннук тоҥ иҥиирдээх киһи этэ аҕам барахсан.

Аҕам уһун кэмнэ сэриигэ сылдьыбыта эрэ диэн ахтыллара. Оттон сэрии ветерана дэммэт этэ. Оччолорго мин партия райкомугар үлэлиирим. Дьэ, араас архыыптарга барытыгар суруй да суруй, олохтоох партийнай тэрилтэлэргэ. «Эн аҕаҥ дьыалата суох, диэн эппиэт хайаан да кэлэрэ. Улуу Кыайыы 40 сыллаах үбүлүөйэ чуга hаан иһэр. Арай 1984 с. күһүнүгэр, Пермь куорат уобаластааҕы военкома, генерал-майор Ю. Анисимов: «Аҕаҥ сыппыт госпиталын таһыгар тугу эмэ бэлиэтии көрбүтэ буолаарай, ону ыйытан суруй», — диэн мин сурукпар эппиэтэ кэлбитэ. Онно аҕам госпиталь таһыгар тимир суол эриэлсэтигэр туора уууруллар мас бөҕө сааһыланан турара диэн этиитин военкоммар төттөрү суруйдум. Биир ыйынан госпиталым аадырыһын нүөмэрэ, начальнигын аатын, чааһын нүөмэрин туһунан эппиэт тиийэн кэллэ. Онтон Ленинградка медицинскэй архыыпка суруйбуппар эмиэ толору эппиэт кэллэ. Ол эппиэт ыспыраапканан Москватааҕы киин байыаннай архыыпка суруйдум 1985 с. ыам ыйын саҥатыгар Киин архыыптан аҕам сулууспалаабыт чааһа чахчы сэриигэ кыттыбыта диэн эмиэ эппиэт тигинээн кэлбитэ. Кыайыы күнүн эрэ иннинэ, дьэ ол ыспыраапкаларбын туппутунан куоракка байыаннай комиссияҕа киирдибит. Көрөн баран аҕабар сэрии кыттыылааҕа, инбэлиитэ диэн дастабырыанньаны туттаран кэбистилэр. Миигин эмиэ аҕэрдэлээтилэр. Онон Улуу Кыайыы 40 с. үбүлүөйүн манна, Намҥа, сэрии кыттыылааҕын быһыытынан үөрэн-көтөн бэлиэтээтибит.

Ол военком барахсаҥҥа үйэсаас тухары махтанабын. Кини бу ыраах Саха сириттэн ыыппыт көрдөһүү сурукпар болҕомтолоохтук сыһыаннаһан аҕам сырдык аата үйэтитиллибитигэр. Өлүөрдылы куоракка таас дьиэ, массыына ылан чахчы үөрээхтээбитэ. Үлэһит буолан баран аҕабынаан Ленинград, Москва, Волгоград куораттарынан күүлэйдээн кэлбиппит. Бүтэһик бааһырбыт сиригэр, Орел куоракка сылдьыахтаах этибит, ону Орел сабыылаах буолан барбатахпыт. Дьэ, арай Волгоградка киин гостиницаҕа миэстэ көрдөһө кэлбиппит уочарат бөҕө. Мин оччолорго партия үлэһитэ киһи эрдэттэн бэлэмнэнэн сурук-бичик бөҕөлөөх барбытым. Ону туппутунан гостиница директорыгар көтөн түстүм, сурукпун биэрдим. Кырдьаҕас киһи, ветеран быһыылаах, онно тута дьаһал суруйан биэрдэ. Регистратуралар хайыахтарай, 2 хостоох полулюкс нүөмэри биэрдилэр. Кэтэһэн тураччылар айдаан бөҕө.

Дуоһуйуохпутугар дылы сынньанан, Волгоградка сэрии буолбут сирдэринэн күүлэйдээн, биирдэ кинотеатрга «Они защищали Родину» диэн икки сериялаах Н. Бондарчук саҥа киинэтин көрө киирдибит. Арай көрө олорон экран сырдыгар аҕабын көрбүтүм ытыы олороохтуур эбит. Онтон мин эмиэ улаханнык ыксаатым, хараа hынным. Тахсаммыт өр саҥата суох олорон уоскуйдубут. «Дьэ, чахчы да иэдээн суол этэ», — диэхтээбитэ.

Арай ол документуоннар кыайан көстүбэтэх буоллуннар, оччоҕуна аҕам сырдык аата үйэлэр тухары сэрии кыттыылааҕын быһыытынан ааттаныа суох этэ. Төһөлөөх киһи сырдык ааттара үйэтитиллибэккэ сылдьара буолуой. Олорбут, үлэлээбит сылларым биир сэмэй ситиһиитин быһыытынан аҕам сырдык аатын үйэтиппиппин улахан дьолбунан ааҕабын.

Колхозка араас үлэҕэ барытыгар кыайыылаах үлэһит этэ. Дэлэҕэ даҕаны бииргэ үлэлиир дьоно, үөлэннээхтэрэ «Балтарык Сэргэй» диэн таптаан ааттыахтара дуо. Мин онтон олох өһүргэммэппин. «Балтарык» диэн мин өйдөбүлбэр аҕам күүстээҕин, кыахтааҕын кэрэһэлиир дии саныыбын. Колхозтаахтар Кыһыл-Сыырга сүөһү кыстатан олордохторуна, биригэ дьиир аҕабын Кыһыл-Сыырга баран дьоннорбутун сэрэт, кыратык өссө олоро түстүннэр диэн сорудах биэрбит.

Билигин Мэҥэ-Хаҥалас Дьабыылыгар оннооҕор массыынанан барарбын ыарыыбын. Онтон сатыы дьэ ыраах сир — 130-ча км. Онно аҕам саас уу-хаар тахсан эрдэҕинэ, кыра лэппиэскэ үтэлээх Дьабыылтан туран Намҥа, Кыһыл-Сыырга

дьонугар киэһэ, күн өссө үөһэ турдаҕына тиийбитим диэн кэпсиир этэ. Холку соҕус хаамыынан чааска 5 км суоттаатахха 26 чаас барыахтааҕа буолуо, ону кини 10-14 чааһынан хааман кэлбит буолуон сөп. Ханныгын да иһин түргэн хаамыы диэтэҕиҥ.

Биһиэхэ, Намҥа, дойдутуттан санаата да кэлэрэ. Куоракка киирэр. Онно хонон-өрөөн олорбот, ылар да Нам диэки сатыы анньынан кэбиһэр. Биирдэ эмэтэ массыналаахтар аһынан олортулар диэн кэпсиирэ. Киэһэ утуйаары олордохпутуна, киирэн кэлэн соһутара, үөрдэрэ.

Өлөр ыарыытыгар биһиэхэ, Намҥа, охтоохтообута. Сиэннэрин көрө-көрө үөрэрэ. Хаһан да дьэ өлөн эрэбин диэн биирдэ даҕаны этээхтээбэтэҕэ. Түүн түһээн бииргэ кырдьыбыт үөлэннээхтэрин, кырдьаҕастарын кытта кэпсэтэн баллыгыраан тахсара. Ону сарсыарда: «Аҕаа, бөлүүн үлэ-хамнас бөҕө дуу?» — диэн хаадьылаатахпына үөрээхтиирэ. Саас муус уста турдаҕына, аҕам күн сириттэн арахсыбыта. Хайаан да дойдутугар төрөөбүт сиригэр уҥуоҕун тутарга быһаарбыппыт. Комсомолга бииргэ үлэлээбит табаарыһым, МЧС урукку министрэ Шомоев Валерий Максимович вертолетунан өрүһү туоратан биэрбитэ. Киһиэхэ үтүө доҕор, табаарыс диэн туохтааҕар да күндүтүн мин онно билбитим.

«Дойдугун кытта сибээскин быһыма» — диэн эппитэ. — Мин пенсиябын мунньан ыччаттарга анаан саха балаҕанын тутан биэр», — диэбитэ. Ону дойдум дьоно, олохтоох салалтата үөрүүнэн ылыннаннар, аҕам аатын ааттатар «Айыы балаҕанын» тутан олохтоох оскуолаҕа туттарбытым. Онно билигин оҕолор национальнай культураҕа үөрэнэллэр. Нэһилиэккэ эдэр ыаллар регистрациялара оҥоһуллар. Ыраахтан кэлэр күндү ыалдьыттары көрсөр сирдэрэ.

Меценат быһыытынан үөрэммит оскуолабар, нэһилиэкпэр кыахпытынан көмөлөһө олоробут. Сыллата аҕабыт аатынан национальнай культураны үчүгэйдик үөрэппит выпускникка хаһыс да сылын 3000 солк. стипендия туттарабыт. Нэһилиэк музейын оҥоһуутугар бырайыактыыр — сметнэй документациятын оҥорторомму республиканскай грант ылбыттара. Бу музей территориятыгар 8 кырыылаах «Алгыс» ураһатын тутан бэлэхтээбиппит. Ураһа уонна балаҕан икки ардыларыгар былыргы 9 сэргэлэр макеттарын оҥорон туруортарбыппыт. Манна барытыгар быраатым, Дьабыылга олорбут Саха республикатын уонна РФ үтүөлээх учуутала, республика биллиилээх дьонун 3 улахан энциклопедияларыгар аата үйэсаас тухары суруллубут, көлүөнэ ыччаты иитиигэ национальнай концепция автора Баягантаев Степан Васильевиһы (хомойуох иһин билигин суох), олохтоох ыччаттары бу үлэлэрбэр күүс-көмө буолалларыгар махтал-баһыыба тылларын этэбин.

Төһө да дойдубутуттан ыраах олордорбут, аҕам бүтэһик кэриэс тылларын инники да өттүгэр кэргэмминээн Мария Ивановналыын салгыыр баҕалаахпыт. Оҕолорбут бары биһиги саҕалаабыт дьыалабытын салгыахтара дии саныыбыт.

37 сыл этэҥҥэ олорон, үлэлээн-хамнаан кырдьа быһыытыйан эрэр дьон быһыытынан таптыыр Наммыт сирэ барахсаны иккис төрөөбүт дойду курдук кэрэтик саныыбыт. Үлэлээбит кэмнэрбин сыаналаан, Нам улууһун Ытык киһитэ аатын иҥэрбиттэрэ. Киһиэхэ онтон ордук үрдүк наҕараада баарын билбэппин. Оҕолорбут кыраларыгар дойдулаах дьон дойдубут диэки барабыт дуо диэн ыйыппыппар: «Бэйэҕит барыҥ ээ. Биһиги интернакка да олорон үөрэниэхпит буоллаҕа дии», — диэн аккаастаабыттарыттан, оннук боппуруос көтөҕүллүбэтэҕэ. Онтон ыла оҕолорбутун кытта биир өйүнэн-санаанан эйэ-дэмнээхтик Наммыт барахсаны иккис төрөөбүт дойду оҥостон, элбэх доҕордонон-атастанан дьоллоохтук олоробут.

Улуу Кыайыы 65 сыллаах дьоһуннаах үбүлүөйүн күндү киһибит — аҕабыт, эһээбит биһигини кытта баарын курдук санаан көрсүөхпүт дии саныыбыт.

М.С. БАИШЕВ,
Нам улууһун Ытык киһитэ,
үлэ ветерана

PDF Compressor Free Version

Понедельник, 19 апреля
Профилактика до 12.00
12.00, 15.00, 18.00, 00.00 Новости
12.05 Участок
13.00 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.20 Т/с «Спальный район»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Жди меня
21.00 Время
21.30 Т/с «Брак по завещанию»
22.30 Великая война
23.30 Т/с «Школа»
00.10 Познер
01.10 Гении и злодеи
01.40 Х/ф «Астронавт Фармер»
03.40 Д/с «Таинственные джунгли»

Вторник, 20 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Участок
13.20, 04.10 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.20 Т/с «Спальный район»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Брак по завещанию»
22.30 Д/ф «Зворыкин-Муромец»
00.20 Т/с «Школа»
00.50 Х/ф «Водный мир»
03.20 Т/с «Убежденный холостяк»

Среда, 21 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Участок
13.20, 04.30 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.20 Т/с «Спальный район»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Брак по завещанию»
22.30 Человек и закон
23.30 Т/с «Школа»
00.20 Судите сами
01.10 Х/ф «Подводная лодка U-571»
03.20 Т/с «Убежденный холостяк»

Пятница, 23 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Участок
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.20 Т/с «Спальный район»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Брак по завещанию»
22.30 Д/ф «Зворыкин-Муромец»
00.20 Т/с «Школа»
00.50 Х/ф «Пожизненно!»
02.50 Х/ф «12 дней страха»

Четверг, 22 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Участок
13.20, 04.10 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.20 Т/с «Спальный район»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Брак по завещанию»
22.30 Д/ф «Зворыкин-Муромец»
00.20 Т/с «Школа»
00.50 Х/ф «Пожизненно!»
02.50 Х/ф «12 дней страха»

Четверг, 22 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Участок
13.20, 04.10 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.20 Т/с «Спальный район»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Брак по завещанию»
22.30 Человек и закон
23.30 Т/с «Школа»
00.20 Судите сами
01.10 Х/ф «Подводная лодка U-571»
03.20 Т/с «Убежденный холостяк»

Пятница, 23 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Участок
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.20 Т/с «Спальный район»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Брак по завещанию»
22.30 Д/ф «Зворыкин-Муромец»
00.20 Т/с «Школа»
00.50 Х/ф «Пожизненно!»
02.50 Х/ф «12 дней страха»

Четверг, 22 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Участок
13.20, 04.10 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.20 Т/с «Спальный район»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Брак по завещанию»
22.30 Человек и закон
23.30 Т/с «Школа»
00.20 Судите сами
01.10 Х/ф «Подводная лодка U-571»
03.20 Т/с «Убежденный холостяк»

Пятница, 23 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Участок
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.20 Т/с «Спальный район»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Брак по завещанию»
22.30 Д/ф «Зворыкин-Муромец»
00.20 Т/с «Школа»
00.50 Х/ф «Пожизненно!»
02.50 Х/ф «12 дней страха»

Четверг, 22 апреля
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.00 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Участок
13.20, 04.10 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
16.20 Т/с «Спальный район»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Минута славы
23.40 Гордон Кихот
00.40 «Беспокойная Анна»
02.50 «Незабываемый роман»
05.00 Т/с «Убежденный холостяк»

Суббота, 24 апреля
05.40, 06.10 Х/ф «Примите телеграмму в долг»
06.00, 10.00, 12.00 Новости
07.30 Играй, гармонь любимая!
08.10 Мультфильм
09.00 Умницы и умники
09.40 Слово пастыря
10.10 Непутевые заметки
10.30 Смак
11.10 Моя родословная
12.10 Грядка
12.50 Музыка жизни
13.50 «Тихая семейная жизнь»
15.50 Д/ф «Михаил Кононов. «Весь мир против меня»
17.00 Живой мир
18.00 Кто хочет стать миллионером?
19.00 Бенефис Ларисы Голубкиной
21.00 Время
21.15 Жестокие игры
22.50 Прожекторперисхилтон
23.20 Что? Где? Когда?
00.40 Т/с «Остаться в живых»
01.40 Х/ф «Рэмбо - 4»
03.20 Х/ф «Три беглеца»
05.10 Д/ф «Ингеборга Дапкунайте. Без комплексов и вредных привычек»

Воскресенье, 26 апреля
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 «Начальник Чукотки»
07.50 Служу Отчизне!
08.20 Мультфильм
09.10 Здоровье
10.20 Пока все дома
11.10 Счастье есть!
12.10 Фазенда
12.50 Севастопольские рассказы
13.40 Ударная сила
14.00 Х/ф «Побег»
16.00 «На Дерибасовской хорошая погода, или На Брайтон-бич опять идут дожди»
17.50 Достояние республики
21.00 Время
22.00 Большая разница
23.00 Южное Бутово
00.00 «Вспомни, что будет»
00.50 Футбол. Чемпионат России. VII тур. «Спартак» (Москва) - «Спартак» (Нальчик)
02.50 Х/ф «Цена измены»

Понедельник, 19 апреля
Профилактика до 11.50
11.50 Х/ф «День свадьбы придется уточнить»
13.40 Дежурная часть
14.00, 17.00, 20.00 Вести
14.30, 17.15, 20.30 Вести-Москва
14.50 Т/с «Каменская»
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.35 Т/с «Ефросинья»
18.30 Т/с «Дворик»
19.00 Т/с «Слово женщине»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Анжелика»
22.55 Т/с «Сонька Золотая Ручка»
23.55 Вести+
00.15 Городок
01.05 Х/ф «Снегурочка для взрослого сына»

Вторник, 20 апреля
05.00 Утро России
09.05 Д/ф «Спасти от Освенцима. Подвиг политрука Киселева»
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.15, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Богатая и любимая»
12.45 Т/с «Гражданин начальник - 2»
13.40 Дежурная часть
14.50 Т/с «Каменская»
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.35 Т/с «Ефросинья»
18.30 Т/с «Дворик»
19.00 Т/с «Слово женщине»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Анжелика»
22.55 Т/с «Сонька Золотая Ручка»
23.55 Вести+
00.15 Д/ф «Кто, если не я? Валерий Приемыхов»
01.05 Х/ф «Бэтмен навсегда»

Среда, 21 апреля
05.00 Утро России
09.05 Д/ф «Цена победы. Генерал Горбатов»
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.15, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Богатая и любимая»
12.45 Т/с «Гражданин начальник - 2»
13.40 Дежурная часть
14.50 Т/с «Каменская»
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.35 Т/с «Ефросинья»
18.30 Т/с «Дворик»
19.00 Т/с «Слово женщине»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Легенды колдовской любви»
22.55 Т/с «Сонька Золотая Ручка»
23.55 Вести+
00.15 Д/ф «Из героев - в предатели. Власовцы»
01.05 Х/ф «Зеркало для героя»

Четверг, 22 апреля
05.00 Утро России
09.05 Д/ф «Кто заплатил Ленину? Тайна века»
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.15, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Богатая и любимая»
12.45 Т/с «Гражданин начальник - 2»
13.40 Дежурная часть
14.50 Т/с «Каменская»
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.35 Т/с «Ефросинья»
18.30 Т/с «Дворик»
19.00 Т/с «Слово женщине»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Легенды колдовской любви»
22.55 Т/с «Сонька Золотая Ручка»
23.55 Вести+
00.15 Освободители
01.05 Х/ф «Как на ладони»
03.25 Честный детектив

Пятница, 23 апреля
05.00 Утро России
09.05 Мусульмане
09.15 Мой серебряный шар
10.10 О самом главном
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 17.15, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Богатая и любимая»
12.45 Т/с «Гражданин начальник - 2»
13.40 Дежурная часть
14.50 Т/с «Каменская»
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.35 Т/с «Ефросинья»
18.30 Т/с «Дворик»
19.00 Т/с «Слово женщине»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Юрмала
22.55 Х/ф «Каникулы любви»
00.50 Х/ф «Контакт»

Суббота, 24 апреля
05.25 Х/ф «Личной безопасности не гарантирую»
07.10 Вся Россия
07.25 Диалоги о животных
08.00, 11.00, 14.00 Вести
08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва
08.20 Военная программа
08.45 Субботник
09.25 Мультфильм
10.35 Д/с «Россия против Гитлера. Непокоренный рубеж»
11.20 Формула власти
11.45 Очевидное - невероятное
12.15 Комната смеха
13.10 Сто к одному
14.30 Освободители
15.25 Подари себе жизнь
15.55 Кто хочет стать Максимом Галкиным
16.50 Ты и я
17.50 Субботний вечер
20.00 Вести в субботу
20.40 Х/ф «Как же быть сердцу»
22.50 Х/ф «Как же быть сердцу. Продолжение»
00.45 Анимационный фильм «Беовульф»

Воскресенье, 25 апреля
05.50 Х/ф «Два долгих гудка в тумане»
07.20 Смехопанорама
07.50 Сам себе режиссер
08.35 Утренняя почта
09.10 Х/ф «Последняя Мимзи Вселенной»
11.00, 14.00 Вести
11.10 Неделя в городе
11.50 Городок
12.20 Х/ф «Неоконченный урок»
14.15 Вести-Москва
14.25 Дежурная часть
15.00 Честный детектив
15.30 Аншлаг
16.50 Танцы со звездами
20.00 Вести недели
21.05 Х/ф «Что скрывает любовь»
23.00 Специальный корреспондент
00.00 Х/ф «Змеиный полет»

Среда, 21 апреля
16.00 Фестиваль экстремальных видов спорта «Прорыв»
17.00 Неделя спорта
18.00, 00.00, 04.00 Вести.ru
18.10, 00.10, 04.10, 06.35 Вести-Спорт
18.25 Золотые мгновения биатлона. Сезон - 2009/2010
20.05 Наука 2.0. Моя планета
21.10, 06.45 Художественная гимнастика.
00.25 Хоккей России
01.25, 04.25 Моя планета
08.50 Хоккей. КХЛ.

Четверг, 22 апреля
11.00 Футбол.
13.00, 15.00, 18.10, 00.10, 04.10, 06.40 Вести-Спорт
13.15, 10.45 Рыбалка с Радзишевским
13.25 Скоростной участок
13.55, 20.15 Хоккей России
15.15 Хоккей. КХЛ.
17.25 Точка отрыва
18.00, 00.00, 04.00 Вести.ru
18.20 Золотые мгновения биатлона. Сезон - 2009/2010
21.50, 00.25 Моя планета
00.55 Волейбол.
02.45 Профессиональный бокс. Дмитрий Чудинов (Россия) против Отиса Ченната (США), Федор Чудинов (Россия) против Шона Кирка (США). Трансляция из США
04.25 Дзюдо.
05.40 Наука 2.0. Моя планета
06.50 Волейбол.
08.50 Мини-футбол. Чемпионат России. ЦСКА - «Мытищи»

Пятница, 23 апреля
11.00 Футбол.
13.00, 15.00, 18.10, 00.10, 04.10, 07.45 Вести-Спорт
13.15 Волейбол.
15.15 Футбол.
17.15 Футбол.
17.45 Рыбалка с Радзишевским
18.00, 00.00, 04.00 Вести.ru
18.20 Золотые мгновения биатлона. Сезон - 2009/2010
20.45 Профессиональный бокс. Дмитрий Чудинов (Россия) против Эдди Хантера (США). Трансляция из США
21.50, 07.55 Моя планета
00.25 Хоккей. КХЛ.
04.20 Вести-Спорт.
04.30 Дзюдо.
05.45 Волейбол.
09.00 Фестиваль экстремальных видов спорта «Прорыв»

Суббота, 24 апреля
10.00 Баскетбол. НБА.
12.45, 15.00, 18.10, 22.40, 04.10 Вести-Спорт
13.00 Волейбол. Чемпионат России. Мужчины.
15.10, 04.30 Вести-Спорт.
15.20 Будь здоров!
15.50 Хоккей. КХЛ.
18.00, 04.00 Вести.ru
18.20 Чемпионат мира по футболу. «На пути к финалу»
18.55 Задай вопрос министру
19.35 Индустрия кино
20.05 Наука 2.0. Моя планета
20.55 Баскетбол.
22.55 Спортивная гимнастика.
01.55 Футбол.
04.40 Дзюдо.
05.55 Теннис.
09.15 Моя планета

Воскресенье, 25 апреля
10.55 Баскетбол. НБА.
13.00, 15.00, 18.10, 22.15, 04.10 Вести-Спорт
13.15, 16.20, 01.25 Спортивная гимнастика.
15.10, 04.30 Вести-Спорт.
15.20 Страна спортивная
15.45 Индустрия кино
18.00, 04.00 Вести.ru
18.20 Чемпионат мира по футболу. «На пути к финалу»
18.50, 05.55 Теннис.
22.30 Хоккей. КХЛ.
04.40 Дзюдо.

19 апреля, понедельник
06:50 Утренняя зарядка (по спутниковой системе распространения)
07:00 «Новый день»
17:30 «Геван»
18:00 «Саха сирэ»
18:15 «Крупным планом»: Быть первым, быть лучшим... (ТВ «Спектр»)
18:45 «Күнчээн»: Айыы оҕото
19:00 «Якутия»
19:15 «Федерация»
19:30 «Харах далыгар» ток-шоу
20:30 «Саха Сирэ — Якутия»
21:10 «Эргимтэ»
21:25 «Живые голоса войны»: Блокада Ленинграда
22:00 «Саха Сирэ — Якутия»

20 апреля, вторник
06:50 Утренняя зарядка (по спутниковой системе распространения)
07:00 «Новый день»
17:30 «Полярная звезда»: Дневник юнкора
18:00 «Саха сирэ»
18:15 «Холумтан»: Аҕа күрэҕэ («Амма» ТВ)
18:45 «Күнчээн»: Ымыычаан
19:00 «Якутия»
19:15 «Бизнес-формула»
19:30 «Мэҥэ спорт»: Европа чемпионата. Түмүктэр. Аһаҕас эфир
20:30 «Саха Сирэ — Якутия»
21:05 «Живые голоса войны»: Мера мужества
21:35 «Простые истины»
22:05 «Саха Сирэ — Якутия»

21 апреля, среда
06:50 Утренняя зарядка (по спутниковой системе распространения)
07:00 «Новый день»
17:30 «Служба 02"»
18:00 «Саха сирэ»
18:15 «Биһик сир»: Таатта улууһун күннэрэ («Таатта» ТВ)
18:45 «В поисках профессии»
19:00 «Якутия»
19:15 «Социум» прямой эфир
20:00 «Правоведъ»
20:30 «Саха Сирэ — Якутия»
21:05 «Аал-луук мас»: Сээркээн Сэһэн
21:35 «Живые голоса войны»: Солдаты Отчизны
22:05 «Саха Сирэ — Якутия»

22 апреля, четверг
06:50 Утренняя зарядка (по спутниковой системе распространения)
07:00 «Новый день»
17:30 «Хотугу сулус»: Олоҥхо эйгэтэ
18:00 «Саха сирэ»
18:15 «Үлэ киһитэ»: Баахынай үлэһит дьоно («Эдьигээн» ТВ)
18:45 «Күнчээн»: Кэрэ биһигэ
19:00 «Якутия»
19:15 «Диалог с властью» прямой эфир
20:30 «Саха Сирэ — Якутия»
21:05 «Живые голоса войны»: Наука побеждать
21:35 «Пасхальный звон Бахсы»
22:00 «Саха Сирэ — Якутия»

23 апреля, пятница
06:50 Утренняя зарядка (по спутниковой системе распространения)
07:00 «Новый день»
17:30 «Геван»: Укчэнэку укчэндьим...»
18:00 «Саха сирэ»
18:15 «Среда»: Чтобы помнить... («Чароит» ТВ)
18:45 «Күнчээн»: Уу-чукучук
19:00 «Якутия»
19:15 «Парламентский вестник»
19:45 «Аал-луук мас»: Сэрии биһигидьыҥабытыгар I ч.»
20:30 «Саха Сирэ — Якутия»
21:05 «Хаар сыта...» П.Баснаев үбүлүөйүгэр
21:40 «В.Лонгинов төрөөбүтэ 90 сылыгар»
22:00 «Саха Сирэ — Якутия»

24 апреля, суббота
07:50 Утренняя зарядка (по спутниковой системе распространения)
08:00 «Новый день»
17:00 «Тарбаахаптыын астыахха»
17:30 «Войны свидетели живые»
18:00 «Истиҥ илдьит»
19:00 «Вестник образования»: Конкурс «Учитель года»
19:30 «Саха сирэ. Күнтэн күн»
20:05 «Эх, путь дорожка, фронтовая...» III ч.»
20:20 «Сардаана»
20:50 «Однажды вечером»: Кинозавод
21:35 «Деловая игра «Министр»

25 апреля, воскресенье
17:00 «Полярная звезда» телевизионный конкурс
17:45 «Ким умнуо буоллаҕай...»
18:15 «Истиҥ илдьит»
18:40 «Ытык дьоммут ыллыктаах тыллара». Иннокентий Сосин»
19:10 «Уруу алгыһа»
19:30 «Якутия. День за днем»
20:10 «Кыайыы ырыанньыга» II ч.
20:30 «ТВ-спорт»: Көҥүл туттууга Европа чемпионата
22:10 «Сүрэхпин эрэнэ аһабын...» Семен Ченянов

PDF Compressor Free Version

Протокол проведения открытого аукциона №42/1

От 13 апреля 2010г.

Состав Единой комиссии МО «Намский улус» определен распоряжением Главы улуса № 660-р 09.06.2008: Председатель Единой комиссии: Слепцов Николай Владимирович Заместитель председателя комиссии: Чиркова Галина Никитична Члены: комиссии Спиридонов Александр Прокопьевич, Дедюкин Ньургун Николаевич, Абрамова Ирина Кимовна. Секретарь Единой комиссии Харитонова Владилена Владимировна. Заседание проводится в присутствии 6 членов Единой комиссии. Кворум имеется. Комиссия правомочна. Аукционистом выбран член комиссии Чиркова Г.Н.

1 Сведения о месте, дате и времени проведения аукциона : 13 апреля 2010 года. 15 час 00 мин.

с. Намцы ул. Октябрьская, 1,

2 Предмет открытого аукциона

ЛОТ№2 Сухая молочная смесь для вскармливания детей с некоторыми нарушениями состояния здоровья.

3 Сведения об участниках аукциона

№ регистрации участника Юридический и фактический адрес участника, контактные телефоны

ООО «Миракс» г. Якутск, ул. Ойунского, 10/1 Не явился на проведение аукциона

2 ООО «Континент» г. Якутск, ул. Лонгинова, 34оф.12

ООО «СахаЭрэлМедФарм» г. Якутск, ул. Ойунского, 10/1 Не явился на проведение аукциона

3 ООО «Меридиан» г. Якутск, ул. Набережная, д.1, корпус.5

1 ООО «Рифарм Челябинск» Челябинская обл., Сосновский район, пос. Кременкуль, д.2,

4 Начальная (максимальная) цена контракта (цена лота), в рублях

1 964 292 (один миллион девятьсот шестьдесят четыре тысячи двести девяносто два) рублей 00 копеек

5 Участник, сделавший последнее предложение о цене контракта

Участник №2 ООО «Континент» г. Якутск, ул. Лонгинова, 34оф.12 на сумму 1 944 649 (один миллион девятьсот сорок четыре тысячи шестьсот сорок девять) рублей 08 копеек.

6 Участник, сделавший предпоследнее предложение о цене контракта

Участник №1 ООО «Рифарм Челябинск» Челябинская обл., Сосновский район, пос. Кременкуль, д.2, на сумму 1 954 470 (один миллион девятьсот пятьдесят четыре тысячи четыреста семьдесят) рублей 54 копеек

7 Победитель аукциона

Участник №2 ООО «Континент» г. Якутск, ул. Лонгинова, 34оф.12

8 Решение единой комиссии

Заключить муниципальный контракт с участником №2 ООО «Континент» г. Якутск, ул. Лонгинова, 34оф.12 на сумму 1 944 649 (один миллион девятьсот сорок четыре тысячи шестьсот сорок девять) рублей 08 копеек.

Протокол аукциона составлен в двух экземплярах, один из которых остается у заказчика.

Второй экземпляр протокола аукциона Заказчик в течение 3 дней со дня подписания передает победителю аукциона. Во время процедуры аукциона велась аудиозапись. Настоящий протокол аукциона будет опубликован в официальном печатном издании «Энсиэли» в течение пяти рабочих дней и будет размещен на официальном сайте http://www.goszakazyakutia.ru/ Настоящий Протокол подлежит хранению в течение трех лет с даты окончания проведения настоящего аукциона.

Аукцион завершен: 13 апреля 2010 года в 15ч 30 мин (время местное)

Протокол проведения открытого аукциона №42

от 13 апреля 2010г.

Состав Единой комиссии МО «Намский улус» определен распоряжением Главы улуса № 660-р 09.06.2008: Председатель Единой комиссии: Слепцов Николай Владимирович Заместитель председателя комиссии: Чиркова Галина Никитична Члены: комиссии Спиридонов Александр Прокопьевич, Дедюкин Ньургун Николаевич, Абрамова Ирина Кимовна. Секретарь Единой комиссии Харитонова Владилена Владимировна. Заседание проводится в присутствии 6 членов Единой комиссии. Кворум имеется. Комиссия правомочна. Аукционистом выбран член комиссии Чиркова Г.Н.

1. Сведения о месте, дате и времени проведения аукциона 13 апреля 2010 года. 15 час 00 мин.

с. Намцы ул. Октябрьская, 1,

2. Предмет открытого аукциона

ЛОТ №1 Адаптированная сухая молочная смесь для вскармливания здоровых детей.

3. Сведения об участниках аукциона

№ регистрации участника Юридический и фактический адрес участника, контактные телефоны

ООО «Миракс» г. Якутск, ул. Ойунского, 10/1 Не явился на проведение аукциона

1 ООО «Континент» г. Якутск, ул. Лонгинова, 34оф.12

ООО «СахаЭрэлМедФарм» г. Якутск, ул. Ойунского, 10/1 Не явился на проведение аукциона

4. Начальная (максимальная) цена контракта (цена лота), в рублях 6 805 260 (шесть миллионов восемьсот пять тысяч двести шестьдесят) рублей 00 копеек.

5. Решение единой комиссии

Аукцион по лоту №1 считать несостоявшимся и на основании ч.13 ст. 37 Федерального закона от 21 июля 2005 года №94-ФЗ, заключить муниципальный контракт с единственным участником аукциона ООО «Континент» г. Якутск, ул. Лонгинова, 34 оф. 12 на сумму **6є805є260** (шесть миллионов восемьсот пять тысяч двести шестьдесят) рублей 00 копеек.

Протокол аукциона составлен в двух экземплярах, один из которых остается у заказчика.

Второй экземпляр протокола аукциона Заказчик в течение 3 дней со дня подписания передает победителю аукциона. Во время процедуры аукциона велась аудиозапись. Настоящий протокол аукциона будет опубликован в официальном печатном издании «Энсиэли» в течение пяти рабочих дней и будет размещен на официальном сайте http://www.goszakazyakutia.ru/ Настоящий Протокол подлежит хранению в течение трех лет с даты окончания проведения настоящего аукциона.

ИҢИРӘХ ТЫЛААР

Убаастабыллаах коллегабытын, Саха республикатын үөрэҕириитин туйгунун, педагогическай үлэ ветеранын, күн күбэй ийэни, эльккэй эбээни **КРИВОШАПКИНА ГЛОРИЯ АПОЛЛИНАРИЕВНАНЫ** 60 сааскын туолар кэрэ-бэлиэ күҥҥүнэн ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит!

Эҥиги элбэх сылларга оҕо иитиитигэр үлэлээбиккит, билигин даҕаны коллективкар, нэҕилиэккэр туох баар тэрээҥиннэргэ кытта, көмөлөһө сылдьаргыттан үөрэбит, астынабыт.

Баҕарабыт баҕа санаа бастыҥын, бу курдук куруук үөрэ-көтө эдэрдэргэ холобур буола сырыт диэн алгыыбыт.

Хамаҕатта саха-французлицейин коллектива

Күндүтүк саныыр, убаастыыр коллегабытын **КОКОРЕВА РОЗА АЛЕКСЕЕВНАНЫ** 55 сааскын томточчу туолбуккунан истиҥник эҕэрдэлиибит!

Эн элбэх оҕону кэрэҕэ, искусство, культура эйгэтигэр уһуйан үгүс төрөппүт махталын ылаҕын. Оскуола, нэҕилиэк, улуус, республика таһымыгар араас конкурстарга ситиһиилэргит биһигини үөрдэр, элбэххэ кынаттыыр. Өссө да уҕараабакка үлэлии-хамсыы, айа-тута тур. Дьиэ кэргэниҥ этэҥҥэ буоллун, доруобай сүүрэ-көтө сырыт.

Хамаҕатта саха-французскай лицейин коллектива

Күндү кэргэммин, аҕабытын, эҥээбитин, үлэ ветеранын, потребительскай кооперация туйгунун **ИОСИФ НИКИТИЧ ЗАМЯТИНЫ** «Улуус Ытык киһитэ» үрдүк ааты ылбыккынан итиитик-истиҥник долгуйан туран эҕэрдэлиибит!

Бар дьоҥҥо Эн үтүө суобастаах, көнө майгылаах, үтүө үлэһит быһыытынан биллэҕин, махталларын ылаҕын. Биһиги туспутугар ахсаабат кыһамныҥ, көмөҥ, өйөбүл-тирэх буолларыҥ иһин муҥура суох махтанабыт. Күндү киһибитигэр баҕарабыт кытаанах доруобуйаны, өссө да өр кэмҥэ кырдьары-ыалдары билиммэккэ, оҕолоргор, сиэннэргэр, аймахтаргар тулхадыйбат тутаах, эрэллээх эркин буолан, дьон махталынан, истиҥ сыһыанынан уһун үйэлэнэн олороргор.

Кэргэниҥ Екатерина Филипповна, кыргыттарыҥ, күтүөттэриҥ, уолаттарыҥ, кийииттэриҥ, сиэннэриҥ уонна хос сиэниҥ

Уважаемую **ЗОЮ МИХАЙЛОВНУ ЭВЕРСТОВУ**, нашего любимого куратора, искренне поздравляем с юбилеем!

Сегодня мы хотим сказать Вам слова благодарности за Вашу поддержку и терпение, добрые слова и советы, Вы для нас — всегда строгий, но справедливый, требовательный и надежный ДРУГ и УЧИТЕЛЬ!

Мы желаем Вам исполнения намеченных целей, творческих успехов, послушных учеников, крепкого здоровья и семейного благополучия.

С пожеланиями, Ваш 11 «в» класс, выпуск 2009 г. и родители

Күндүтүк саныыр үөлэннээхтэрбитин **ГРОМОВА ВАРВАРА ЕГОРОВНАНЫ** уонна педагогическай үлэ ветеранын **КРИВОШАПКИНА ГЛОРИЯ АПОЛЛИНАРИЕВНАНЫ** 60 сааскытын томточчу туолбут өрөгөйдөөх үбүлүөйгүтүнэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

Оҕолоргутугар, сиэннэргитигэр дурда-хахха буолаҥҥыт өссө да уһуннук дьоллоохтук-соргулаахтык олороргутугар, сааскылыы сайаҕас санааны, чэгиэн-чэбдик доруобуйаны баҕарабыт. Бары бастыҥ баҕаҕыт барыта туолан иһэригэр алыптаах алгыспытын аныыбыт.

Хамаҕатта ветераннара

Коллектив ФФГУЗ «Центр гигиены и эпидемиологии в РС(Я) в Намском районе» сердечно поздравляет с 60-летним юбилеем отличника госсанэпидслужбы РС(Я), почетного работника госсанэпидслужбы РС(Я), отличника здравоохранения РС(Я) **ЗАХАРОВУ РАИСУ ИВАНОВНУ!**

У Вас день рождения,
Так примите поздравления
От ваших коллег.
Работа наша нужна,
Нет дороже и родней
Санитарной службы нашей.
Пожелания в этот день
Скромны, но искренни,
Желаем успехов в работе,
Счастья и радости.

Нам селотун женсоветын чилиэнин, күндүтүк саныыр дьүөгэбитин **ШУЛИНОВСКАЯ ГАЛИНА ПАВЛОВНАНЫ** үйэ аҥардаах үөрүүлээх үбүлүөйгүнэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлээн туран, баҕарыахпыт этэ, биҥэ туруктаах доруобуйаны, уһун дьоллоох олоҕу, уҕараабат эрчими, бу курдук этэҥҥэ сылдьан үлэлии-хамсыы, үөрэ-көтө чугас дьонуҥ тапталынан, дьон-сэргэ махталынан арчыланан өрүү биһиэхэ көмө-тирэх, өйсанаа буола сылдьаргар баҕарабыт.

Ыра санааҥ ыпса,
Кэрэ санааҥ кэккэлэһэ,
Эрэл санааҥ эҥэрдэһэ турдун!
Сэттэ үйэлэр тухары сириэдийэ
Аҕыс үйэлэр тухары ааттана тур!
Эдэрдии эрчиминҥ уҕараабатын,
Дьоллоох буол!

Нам селотун женсоветын чилиэннэрэ, дьүөгэлэриҥ Вера, Люция

ПОЛОЖЕНИЕ

IV этапа улусного фестиваля молодежи Намского улуса в с. Бютяй-Юрдя «Бетюнский наслег»

«Ветераны — молодым» к 65-летию Великой Победы и Году учителя

Дата проведения — 24 апреля 2010 г.

Место проведения — Намский улус, с. Бютяй-Юрдя (Бетюнцы)

Время проведения — 10.00 ч.

Цели и задачи: патриотическое воспитание молодежи, пропаганда ЗОЖ, укрепление и расширение дружеских и культурных связей между молодежью наслегов Намского улуса, обмен опытом молодых учителей.

Организаторы: молодежная организация наслега, МО «Бетюнский наслег», КЦ «Айылгы», отдел по молодежной политике Намского улуса.

Участники: главы наслегов, руководители школ, молодые учителя, специалисты по молодежной политике, лидеры молодежи наслегов.

Обязательные условия:

* группа 4-5 человек

* поздравительный номер (песня, танец, сценка и др.)

* с каждой команды взнос — 50 руб.

Все расходы по проезду и питанию участников за счет самих участников.

ПРОГРАММА

10.00 ч. — Приезд, администрация МО «Бетюнский наслег»

10.00 ч.-11.00 ч. — Регистрация

11.20 ч.-12.05 ч. — Открытый урок (мастер класс) — БСОШ

12.10 ч.-12.30 ч. — Посещение музея Е.С. Сивцева-Таллана Бюря — БСОШ

12.30 ч.-13.30 ч. — «Круглый стол» на тему «Ветераны — молодым» (с участием ветеранов учителей села) — БСОШ

13.30 ч.-14.00 ч. — Обед (платный) — БСОШ

14.00 ч.-16.00 ч. — Экскурсия по историческим местам наслега

16.00 ч.-16.30 ч. — Презентационные выступления — КЦ «Айылгы»

— Регламент выступления: 3 минут;

— Свободная тема, например: «Мы выбираем ЗОЖ», «Я — патриот»;

— В конкурсе принимают по одному представителю от наслега, любой человек

16.30 ч.-16.45 ч. — Полдник (работает кафетерий)

16.45 ч.-17.45 ч. — Брейн-ринг — КЦ «Айылгы»

17.45 ч.-18.45 ч. — Выступление главы наслега Макаров М.В.

— Поздравительные номера

18.45 ч.-19.15 ч. — Рефлексия

19.30 ч. — Дискотека (массовые игры) — КЦ «Айылгы»

По всем вопросам обращаться организаторам: Бандеров Владислав р.т. 23-5-25, д.т. 23-5-04, 89241680464, Парников Николай 41-4-75.

Данное положение является официальным вызовом

БОЛҔОЙУҤ! КЫТТЫҤ! СҮҮЙҮҤ!

«Бары үчүгэйи — оҕолорго!»
тиражтаах благотворительнай лотерея.
Оонньонор күнэ: б.дь. муус устар 30 күнэ
Ыытыллар сирэ: Нам с., А.Ф. Шестаков аат. сынньалаҥ киинэ
Супер бириистэр: Нам селотугар квартира, Нам селотугар уһаайба
Бириистэр: Телевизордар, холодильниктар, микроволновай оһохтор, сотовай телефоннар, кыһыл уонна үрүҥ көмүс киэргэллэр, иһит-хомуос, хаһаайыстыбаннай табаардар, спортивнай табаардар, миэбэл көрүҥнэрэ уо.д.а. эгэлгэ араас бириистэр
Лотерея ыытыллар сыала: Кэскиллээх кэнэҕэски ыччаппыт, оҕо аймах чэчирии сайдарыгар усулуобуйаны тэрийии. Летереяттан киирбит үп Нам селотугар оҕо сынньалаҥ лааҕырын стационарнай базата тутуллуутугар ананыаҕа.
Лотерея тираһа «Энсиэли» хаһыакка б.дь. ыам ыйын 4 күнүттэн 10 күнүгэр дылы бэчээттэниэ.
Сүүйүүлээх бириистэри биэрии аадырыһа: Нам с., Аммосов уул. 40, «Түөлбэ» оҕо киинэ
Билсэр тел. 8 (41162) 41-1-62
Бары туора турбакка оҕолорбутун, сиэннэрбитин өйүөххэйиҥ!

Тэрийэр комиссия

PDF Compressor Free Version

Распоряжение

13.04.2010 N 473-р

О ЗАКРЫТИИ ДВИЖЕНИЯ АВТОМОБИЛЬНЫХ ДОРОГ И ЛЕДОВЫХ ПЕРЕПРАВ ОБЩЕГО ПОЛЬЗОВАНИЯ В ВЕСЕННИЙ ПЕРИОД 2010 г.

Во исполнение статьи 15 и 36 Закона Республики Саха (Якутия) от 18 февраля 2010 г. 801-З N 495-IV «О автомобильных дорогах и дорожной деятельности в Республике Саха (Якутия)», в связи с возникновением неблагоприятных условий в весенний период, а также в целях обеспечения безопасности движения, сохранности жизни, здоровья и имущества участников дорожного движения, охраны окружающей природной среды распоряжаюсь:

1. Запретить в весенний период с 20 апреля 2010 г. движение автотранспортных средств, независимо от вида собственности и ведомственной принадлежности, по сезонным автомобильным дорогам и ледовым переправам общего пользования.
2. Начальнику ОГАИ Намского ОВД (Кириллин М.Н.) осуществлять контроль за несанкционированным проездом автотранспорта по ледовым переправам.
3. МУП «Намавтодор» (Федоров А.С.) установить запрещающие движение дорожные знаки.
4. Намской инспекции ГИМС ГУ МЧС России по РС(Я) (Мохначевский В.Н.) установить постоянный контроль за соблюдением настоящего распоряжения.
5. Редакции улусной газеты «Энсиэли» (Касьянов В.Г.), Намскому филиалу «Нам» НВК «Саха» (Шишкин Г.П.) довести данное распоряжение до населения.
6. Контроль за исполнением данного распоряжения возлагаю на заместителя главы улуса по строительству и промышленности Гуляева Г.В.

Глава улуса А. ИЛЬИН

Администрация МО «Намский улус» в рамках месячника по охране труда проводит трехдневные курсы по обучению и проверке знаний по охране труда базового регионального Центра ЯГСХ с 20-22 апреля с.г. Обучению подлежат главы МО поселений, руководители организаций, специалисты по охране труда, члены профкомов, комиссий по охране труда, руководители СХПК, КХ, малого предпринимательства, работодатели — физические лица. Списки обучающихся предоставляются до 16 апреля с.г. Обучение проводится на платной основе, производится также продление ранее выданных удостоверений по истечении 3-х лет. По окончании курса выдается удостоверение установленного образца и нормативные документы по охране труда в электронном виде.

Справки по тел. 43-0-36, списки предоставить в каб. 213

Администрация МО «Намский улус» объявляет конкурс на предоставление субсидии юридическим лицам (за исключением государственных и муниципальных учреждений), индивидуальным предпринимателям-производителям товаров, работ, услуг для возмещения части затрат на производство социально-значимых товаров, оказание бытовых услуг, выполнение работ по муниципальным заданиям. Заявки принимаются до 12.00 ч. 23 апреля 2010 г. в отделе экономики администрации МО «Намский улус». Перечень необходимых документов согласно Положения, утвержденного решением улусного совета депутатов N 5-1 от 15.01.2009 г.

Администрация МО «Ленский наслег» выражает огромную благодарность за помощь в проведении традиционного праздника «Проводы зимы» следующим ИП: Румянцева Л.П. — магазин «Эргимтэ», Воронина О.В. — магазин «Радуга», Осипова А.Д. — магазин «Петрович», Румянцев М.И. — ООО «Айан-транс», Прокопьев С.К. — ООО «Гранд», Ермолаев Ю.П. — магазин «Бэдэр», Шапошников С.С. — магазин «Уют», Тимофеев В.А. — магазин «Меркурий», Изюков Л.Г. — магазин «Туйаара».

Желаем Вам крепкого здоровья, благополучия и процветания, уверенности в завтрашнем дне, надежных деловых партнеров, новых достижений, осуществления задуманных планов

КПКГ «АартыкЭкспрессКредит» в честь 65-летнего юбилея Победы в Великой Отечественной войне проводит акцию для ветеранов войны и тыла «1945». Для них установлена следующая процентная ставка: на срок 1 год 45% годовых. Акция проводится сроком с 09 апреля по 11 мая 2010 г. включительно.

Наш адрес: с. Намцы, ул. Ст. Платонова, 3, тел.(факс): 43-0-86

КӨМӨҺӨ НААДЫЙАБЫТ

Намтан төрүттээх Кэбээйи улууһун Сиэгэн Күөл бөһүөлэгэр олорор **Готовцева Ирина Павловна**, 1992 с. төрүөх, төбөтүгэр искэн тахсан Москва куоракка эмтэнэ сытар. Табылыннаҕына, Германияҕа ыытыахтаахтар. Ыараханнык ыалдьыбыт оҕоҕо көмөлөһүөн баҕалаахтар көмөҕүтүн маннык счекка угаргытыгар көрдөһөбүт:

Акционерный Коммерческий Банк Алмазэргиэнбанк
Открытое Акционерное Общество
ИНН 1435138944
Кор/счет 30101810300000000770
Транзитный счет 30232810400000000001
Л/счет 40817810603108006245 Готовцева Вера Степановна

ГАИ иһитиннэрэр

ХАЙДАХ ФАРАНЫ ОЛОРДУОХХА?

Россия ис дьыалатын министерствотын суолга куттала суох буолуу департаменыгар транспортнай средстволарга газоразряднай уоттаах фаралары («ксеноновай лаампа») туһаныы туһунан элбэх ыйытыы киирэр. Били и кэм э автотранспортнай средствоҕа официальнайдык бигэргэммит маннык типтээх фаралары туруораллар:

-С-чугаһатар, R-ыраатыннарар, CR-икки режимнээх (чугаһатар уонна ыраатыннарар) уоттаах лаампалары (ЕЭК ООН 112 №-дээх бырааб ылата, Гост Р41, 112-2005);

-НС-чугаһатар, HR-ыраатыннарар, HCR-икки режимнээх уоттаах галогеннай лаампалары (ЕЭК ООН 112 №-дээх бырааб ылата, Гост Р41, 112-2005);

-DC-чугаһатар, DR-ыраатыннарар, DCR-икки режимнээх газоразряднай уоттаах (ЕЭК ООН 112 №-дээх бырааб ылата, Гост Р41, 112-2005).

Сүрүн балаһыанньа ирдэбилигэр сөп түбэспэт фаралары туруоруу иһин РФ КоАП 12.4 ыст. 1 ч. административнай бырааб ы кэнии туһунан дьыала тэриллэр. Маннык кэһиини таһаарбыт гражданин 2500 солк. ыстараа птанар, эбиитин ыйыллыбыт прибордар ы лдьаналлар. Онтон дуоһунастаах дьон 15000 солк.-тан 20000 солк. диэри ыстараа птаналлар, прибордар ы лдьанар. Юридическай сирэйдэр 400000 солк.-тан 500000 солк. тиийэ ыстараа птаналлар.

Сүрүн балаһыанньаҕа эппиэттээбэт световой прибордардаах транспорынан сылдьыы иһин РФ КоАП 12.5 ыст. 3 ч. административнай кэнии туһунан дьыала тэриллэр, транспоры туһаныы РФ КоАП 27.13 ыст. бобуллар. Наада буоллаҕына административнай кэнии орудиета (уот источнига) РФ КоАП 12.14 ыст. ылдьанар. Онтон суоппар 6 ыйтан 1 сылга диэри массыына ыытар бырааба ы ыллар, прибора ылдьанар. РФ КоАП 12.18 ыст. олоҕуран айа а баһыйар сатыы, велосипедтаах дьо о эбэтэр суол атын кыттыылаахтарыгар (транспортнай средствоттан ураты) суол бырааб ылатын ы ыытынан суолу биэрбэт буолуу иһин 800-тэн 1000 солк. диэри ыстараап түһэриллэр.

Бэлэмнээтэ В. РЫКУНОВА, ГАИ общественнай инспектора

БИЛЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Хомоҕой тыллаах, үөрүүкөтүү аргыстаах, оонньуу-көр дьоҕурдаах эдэр тамада кыргыттар дьоро киэһэлэри, үбүлүөйдэри, малааһыннары сэргэхтик, бэһиэлэйдик ыытыахтара. Нэһилиэктэн сайаапкалары эмиэ ылабыт. Видео, фото устуу өҥөтө — эһиги баҕаҕытынан.

Тел. 89246619560, 89141082502

Бу дьыл **муус устар 15 күнүттэн** ыттарга, куоскаларга 2 ыйыттан бешенство ыарыы утары вакцинация оҥоһуута саҕаланан барар. Ыттаах, куоскалаах хаһаайыттар вакцинацияҕа аҕаларгыт булгуччулаах.

Тел. 41-1-54
Нам с. ветеринарнай лечебница

Управление Пенсионного фонда в Намском улусе доводит до сведения работодателей, глав крестьянских хозяйств и индивидуальных предпринимателей, использующих труд наемных работников, что продолжается прием расчетов по начисленным страховым взносам ОПС и ОМС (форма РСВ-1) за 1 квартал. В рабочие дни до 19.00 ч. В субботу и воскресенье до 14.00 ч.

Тел. 42-3-90

ООО «Айан-транс» проводит акцию с **13 апреля по 12 мая 2010 г.** в связи с 65-летним юбилеем ВОВ на снижение проезда Намцы — Якутск. Со вторника по субботу — 80 руб., воскресенье, понедельник — 100 руб.

Утерян паспорт на имя Килбясова Никиты Семеновича в р-не маг. **«Меркурий» и ул. Миниярова.** Прошу вернуть за вознаграждение.

Тел. 89244611209

Продаю 1-комн. квартиру в каменном, Кржижановского, 75 (31 кв.м), 5-й этаж, с мебелью — 1300 тыс. руб.

Тел. 89142914991

Супер-приз акции **«День рождения»** магазина **«Электра»** выиграл билет N308. Заходите, заберите, ждет Вас Григорий

В отделе обуви м-на «Универмаг» объявлена сезонная распродажа от 20-70% на все виды товаров (обувь, сумки, одежда для беременных и т.д.)

Лафет, былаахы, холуода маһа атыылыыбын.

Тел. 89245682758

Сделаю контрольные работы по английскому языку студентам.

Тел. 89841077436

Продаю кухонный гарнитур «Анна».

Тел. 89142933797 (поср.)

Требуется репетитор по английскому языку девочке (11 кл.), подготовка к ЕГЭ.

Тел. 89142380077, 42-5-06 (звонить после 18 ч.)

Срочно продаю Тойота-Корона 95 г.в. в хорошем состоянии.

Тел. 89246640092

Утеряна зачетная книжка на имя Яковлева Ивана Ивановича (N 060548 — Я).

От атыылаһабыт.

Тел. 23-4-36, 89142361885

Арбын нэһилиэгиттэн төрүттээх биир дойдулаахтарбытын уонна араас кэмҥэ үөрэнэ, үлэлии сылдьыбыт дьоммутун-сэргэбитин муус устар 18 күнүгэр 16.00 ч. А. Шестаков аат. культура киинигэр Улуу Кыайыы 65 сылыгар ананар Арбын нэһилиэгин күнүгэр ыытыллар «Ким да умнуллубат — бу күҥҥэ, туох да умнуллубат — бу кэмҥэ» марафоҥҥа кыттыыны ыларгытыгар ыҥырабыт.

ПРОГРАММА:

14.00 ч.

Итии чэйдээх остуол тула биир дойдулаахтарбытын кытта көрсүһүү (ветераннар балаҕаннара)

16.00 ч.

Айар дьоҕурдаахтар оҥоһуктарын быыстапката.

Культура киинигэр уус-уран самодеятельноһын араас көлүөнэ кыттыылаахтарын эҕэрдэ концера. Киирии билиэт - 50 солк.

Марафонтан киирбит үп нэһилиэк пааматынньыктарын сөргүтүүгэ барар.

Кэлэн көхтөөхтүк кыттаргытыгар ыҥырабыт!

Тэрийэр комиссия

КПКГ «АартыкЭкспрессКредит» объявляет о проведении беспроигрышной лотереи «Мы за счастливое детство», приуроченной ко Дню защиты детей. Принимают участие пайщики, заключившие договор личных сбережений в размере не менее 10000 (десяти тысяч) руб. в период с 02 апреля по 31 мая 2010 г. Каждый билет лотереи имеет выигрыш. Розыгрыш лотереи состоится 1 июня 2010 г. в офисе КПКГ «АартыкЭкспрессКредит» с. Намцы по адресу: ул. Ст. Платонова, 3.

Условия вкладов: Вступительный взнос 1000 рублей, при составлении договора выдается книжка денежных вкладов.

Срок вклада	3 мес.	6 мес.	1 год	1 год 6 мес.	2 года 6 мес.
Ставка (% годовых)	22%	24%	36%	40%	48%

Справки по тел. 43-0-86

Жилищный фонд «Дьулуур» открывает магазин розничной продажи строительных материалов и товаров. В продаже имеются ДВП, фанера, гипсокартон, гвозди, саморезы, пакля, изовер, нанаизол А, В, котлы газ. КСТГ-20, радиаторы чугунные М-40, резьба, отводы стальные, битум, толь, пергамент, краски, электроды, круги отрезные, электросчетчики, розетки, выключатели, кабель канал, счетчики газа G-4, G-6, лист гладкий оцинкованный, конек шир. плоский, планки наружного угла и многое другое.

— Принимаем заказы на доставку материалов.
— Принимаем заказы на изготовление пиломатериалов.

Обращ. по адресу: с. Намцы, ул. Базовая, 3/1, тел. 41-3-62

Күндү кэргэним, аҕабыт, эһээм, Хатырык нэһилиэгин олохтоох

НОГОВИЦЫН
Егор Егорович

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан бары аймахтарбытыгар, билэр дьоммутугар диринҥник курутуйан туран иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэнэ

Күндүтүк саныыр балтыбытыгар Ноговицына Надежда Николаевнаҕа, оҕолоругар, сиэнигэр таптыыр аҕалара, эһээтэ

НОГОВИЦЫН
Егор Егорович

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Хатырыктан Намтан, Дьокуускайтан Чепаловтар, Поповтар, Колесовтар

«Хатырык нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, депутаттара ыччат лидерэ Ноговицын Р.Е., землеустроитель Попов А.Н. уонна кэргэнигэр, чугас аймахтарыгар аҕата, күтүөтэ, нэһилиэк олохтоохо, 2007-2009 сс. нэһилиэк депутата, өр сылларга ОДьКХ-ҕа улэлээбит

НОГОВИЦЫН
Егор Егорович

ыалдьан олохтон туораабытынан дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Намнааҕы олох-дьаһах коммунальнай хаһаайыстыба салалтата уонна профкома Ноговицына Надежда Николаевнаҕа уонна кини оҕолоругар, аймах-билэ дьонноругар таптаннаах кэргэнэ, аҕалара, эһээлэрэ

НОГОВИЦЫН
Егор Егорович

уһуннук ыалдьан күн сириттэн туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Күндү бырааппыт, таайбыт

КОЛЕСОВ
Алексей Яковлевич

б.дь. муус устар 12 күнүгэр соҕумардык күн сириттэн туораабытын бары аймахтарыгар, табаарыстарыгар дириҥник курутуйан туран биллэрэбит.

Эдьиийдэрэ, убайа, балтылара, бырааттара

Бииргэ үөрэммит табаарыспыт

КОЛЕСОВ
Алексей Яковлевич

соҕумардык күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

1988 с. выпуск, 10 «б» кыл. уонна учуутальыҥ Гуляева А.Е.

Бииргэ үөскээбит табаарыспыт

КОЛЕСОВ
Алексей Яковлевич

соҕумардык өлөн күн сириттэн туораабытыгар бииргэ төрөөбүттэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Бочкаревтар, Слепцовтар, Ядрихинскайдар

Бииргэ үлэлиир коллегабытыгар Марфа Яковлевнаҕа уонна чугас дьонугар таптыыр бырааттара

КОЛЕСОВ
Алексей Яковлевич

соҕумардык өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

«Электра» маҕаһыын коллектива

Күндү таптыыр оҕобут

СТАСИК

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытын билэр дьоммутугар, табаарыстарбытыгар дириҥник курутуйан туран иһитиннэрэбит.

Т.А., В.Д. Протопоповтар

Күндү оҕобутугар Вячеслав Даулетовичка, кийииппитигэр Татьяна Андреевнаҕа таптыыр оҕолоро, сиэммит

СТАСИК

ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит. Аһыыгытын тэҥнэ үллэстэбит.

Эбэтэ, эһэтэ

Истиҥник саныыр бырааппытыгар, убайбытыгар Вячеслав Даулетовичка, кийииппитигэр, саҥаспытыгар Татьяна Андреевнаҕа таптыыр оҕолоро

СТАСИК

оҕо сааһыгар ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Протопоповтар, Никоновтар, Пестряковтар, Слепцовтар, балтыгыт Маша, аймахтара

II Хомустаах нэһилиэгэр ветеринарнай учаастакка үлэлээбит Протопопова Марфа Егоровнаҕа кини тапталлаах сиэнэ, Намнааҕы ветуправление кылаабынай бухгалтера Протопопова Татьяна Егоровнаҕа племяннига

ПРОТОПОПОВ Стасик

уһун, ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн ийэтигэр, аҕатыгар, бары аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Намнааҕы ветуправление уонна лаборатория коллектива

II Хомустаахха олорор бииргэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Марфа Егоровнаҕа, кэргэнигэр Федот Афанасьевичка тапталлаах сиэннэрэ, уолларыгар Вячеславка, кийииттэригэр Татьянаҕа күндү уоллара

СТАСИК

оҕо сааһыгар ыарахан ыарыыттан соҕуччу өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Бииргэ үөрэммит дьүөгэлэрэ

Нам педагогическай колледжын коллектива колледж үлэһитигэр Петров Гаврил Гавриловичка уонна кини чугас аймахтарыгар тапталлаах уоллара, Таатта улууһун Ытык Күөл бөһүөлэгин олохтоохо

ПЕТРОВ
Дмитрий Гаврильевич

соҕуччу бу күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

Саха государственнай педагогическай академиятын ойуулуур-дьүһүннүүр искусствоҕа кафедратыгар бииргэ үлэлиир коллегабытыгар Петров Гавриил Гаврильевичка, кини чугас дьонугар тапталлаах оҕото, убайдара, бырааттара

ПЕТРОВ
Дмитрий Гаврильевич

соҕумардык суох буолбутунан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Редакциябыт үлэһиттэригэр Уваровская Лена Алексеевнаҕа, Иванов Иннокентий Иннокентьевичка сиэн бырааттара

ПРОКОПЬЕВ
Алексей Тихонович

ыарахан ыарыыттан соҕуччу күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Редакция коллектива

Хамаҕатта нэһилиэгэр олорор ыалбытыгар Чермошенцева Людмила Афанасьевнаҕа, Александр Александровичка уонна кини дьиэ кэргэнигэр таптыыр ийэлэрэ, эбэлэрэ

ПОПОВА
Александра Федоровна

84 сааһыгар ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, бары аймахтарыгар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Винокуровтар, Ивановтар

Биир итэҕэллээхпит, тыыл, үлэ ветерана

ИВАНОВА
Александра Тимофеевна

уһун ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан уолугар, кийиитигэр, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, дьугас дьонугар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Намнааҕы православнай приход

Редактор э.т. Г.К. ЭВЕРСТОВ

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — **41496**; ; бухгалтерия — **41141**; факс — **41141**; редакционнай- издательскай ситим —**41332**

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Э сиэли» хаһыат редакцията» государственнай учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПИ №19-0428.**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэҕитин, дьиэҕит аадырыһын чопчу ыйы . Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыныын мэлдьи биир буолбат.**

***“ЭҤСИЭЛИ”* - Нам улууһун хаһыата.**
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложнай уул. 4.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Э сиэли» хаһыат редакционнай-издательскэй ситимигэр талылынна,та ылынна уонна бэчээттэннэ.
Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лиис.
Көҕүл сыананан атыыланар
Индексэ — 54889. Тираһа — 2487
Бэчээккэ илии баттаныытын графига — 12:00 ч. 16.04.2010 с.
Бэчээккэ илии баттанна —11:20 ч. 16.04.2010 с.

PDF Compressor Free Version